175

Divadelní
Biblioteka.

Vydává
Jaroslav Pospíšil.

Svazek 175.

Obsahuje:

Dobrák.
Žárlivá panička.

V Praze.
Nákladem knihkupectví Jarosl. Pospíšila.
1881.

Dobrák.

Veselohra ve třech jednáních

od

Eugena Labiche a Delacoura.

Z francouzského přeložila

Matilda Pešková.

Žárlivá panička.

Žert ve dvou jednáních od **A. Kotzebue.**

Pro česká divadla upravil

Ladislav Stroupežnický.

V Praze.

Nákladem knihkupectví Jarosl. Pospíšila.

1881.

Gift of
A. P. Coleman
4 26 32

Knihtiskárna: J. Otto v Praze.

Dobrák.

Veselohra ve třech jednáních.

Osoby:

Blandinet.
Jindřiška, jeho choť.
Leopold, jejich syn.
František, bratr Blandinetův.
Robert, jeho syn.
Aubertin, přítel Blandinetův, obchodník.
Laura, dcera Aubertina.
Mizabran, } obuvníci.
Bodin, }
Josef, sloužící.
Paulina, komorná.

Děj v Paříži za našich dnů.

Jednání první.

Elegantní salon u Blandineta. Dvéře v zadu a po stranách. Uprostřed jeviště stůl, na němž je prostřeno. Vlevo stoleček, vpravo pohovka.

Výstup 1.

***Jindřiška*, *Leopold*,** později ***Josef*.**

(Jindřiška sedí na pohovce, zaměstnána jsouc ruční prací, Leopold sedí u ní na nízkém sedátku.)

Jindř. Zdržel jsi mne svým vypravováním od práce, nebude v čas hotova.

Leop. To je neštěstí!

Jindř. Laura nebude spokojena.

Leop. Ah, pracujete to tedy pro Lauru?

Jindř. Jest to můj příspěvek k dobročinné loterii, kterou ona pořádá; dnes si má právě proň přijíti.

Leop. Budeme tedy míti potěšení viděti slečnu Aubertinovou?

Jindř. Ano, uvidíme ji.

Leop. Slibte mi, že s ní promluvíte.

Jindř. Slibuji ti to. Ty však promluv s jejím otcem a bude-li se vše dařiti, jak doufám, ohlásíme ve čtrnácti dnech svým přátelům a známým sňatek pana Leopolda Blandineta se slečnou Laurou Aubertinovou.

Leop. Jak jste dobrá, matinko!

Jindř. Co nevlastní tvá matka musím býti dvojnásobně dobrou, abych se vyhnula pomluvám.

Leop. Svým druhým sňatkem dal mi otec spíše sestru než macechu.

Jos. (vstoupí prostředkem, přináší snídaní a přistaví ke stolu tři židle).

Jindř. To nevadí, pane, musíte se mne přece bát a mne poslouchat jako matku.

Leop. (dětským hlasem). Ano, matinko!

Jos. Milostivá paní, jest prostřeno.

Leop. Josefe, zavolejte otce.

Jindř. (k Josefovi). Pán jest ve své pracovně; (k Leopoldovi) chystá se provésti chytrý kousek.

Leop. Chytrý kousek? Jak to?

Jos. (odejde vlevo).

Jindř. Píše svým nájemníkům, ohlašuje jim totiž dávno již obmýšlené zvýšení nájemného.

Leop. Ubohý otec! Jest to zajisté nejhroznější úkol, který mu v životě byl přidělen.

Jindř. Pracuje o tom již od bílého rána; hledí věc co nejšetrněji ohlásiti. Však hle, tu již přichází.

Výstup 2.

Blandinet drží v ruce kus papíru, velmi zamyšlen. ***Předešlí.*** Později ***Josef.***

Jindř. } Dobré jitro, milý příteli!
Leop. } Dobrý den, otče!

Bland. (hledí stále na papír). Dobré jitro, dobré jitro!

Jindř. Nu jak, příteli, jsi již hotov se svými dopisy?

Bland. Co tě napadá! to nejde tak rychle. Zde jsem si ale udělal již koncept k dopisům oněm.

Leop. Koncept?!

Bland. Nu ovšem, taková věc žádá přece rozvahy. Poslyšte: (čte) „Milý pane! Bydlíte již

dvacet let v domě mém a nikdy jste mi nezavdal příčinu k stížnostem. Tím nepříjemnější bylo postavení mé, když jsem na pobádání rodiny své —"

Leop. Tak! sveze se to na nás!

Bland. (čte). „— rodiny své odhodlati se musil ku kroku, o kterém vám právě oznámení činím. Doufám však, že z příčin, které mne k tomu vedou, uznáte sám nutnost ustanovení mého." Nu, jak se vám to zdá?

Jindř. Velmi dobře! Nu a dále?

Bland. Dále! dále! Snadno se to řekne: dále! Nyní ale mám udati příčiny a já nemám žádných! Jaké bych také mohl míti? Což se v domě mém něco změnilo? Jest jeho stav lepší než tenkráte, kdy jsem jej těm lidem pronajímal? Naopak, přemnoho věcí se zkazilo, dům se opotřeboval! Bylo by to tedy logické, kdybych nájemníkům přirazil? Bylo by to správné?

Jindř. Tak se ale nyní naskrze jedná, a samovolnou ztrátu si působí ten, kdo z nemístné slabosti nájemníkům nepřiráží.

Bland. To mi nevyčítej! Dobrosrdečným snad jsem, ale slabým nikdy! Viděli jste, jak jsem zatočil se svým kočím, který se opíjel.

Jindř. Ano, když už nebylo možno s bezpečností sednouti do vozu, neboť převrhl aspoň jednou za týden!

Bland. Však mi také musil na hodinu z domu, když domluvy nepomáhaly.

Jindř. Ano, ale na cestu jsi mu ještě přispěl padesáti franky.

Bland. Kdo to praví? (K sobě.) Josef mne prozradil!

Jindř. Pojď si již ale sednout k snídani, sice nám vystydne. Když to psaní tak trapně na tebe

působí, nech tedy zvýšení nájemného až na příští čtvrtletí, snad zatím přijdou ti nějaké příčiny na mysl.

Bland. (potěšen). Máš pravdu, ty moje milá, dobrá ženuško! (Všichni usedají k snídani.)

Leop. (po chvíli). Včera se na burse mluvilo mnoho o bankéři Turnepsovi.

Bland. Viděl jsem ho také včera; zdál se mi být velmi nemocen.

Leop. Já myslím, že ani ne tak on sám, jako spíše jeho záležitosti —

Bland. Skutečně? To mně činí starosti.

Leop. Věřím tím spíše, poněvadž máš u něho tři sta tisíc franků uloženo.

Bland. To je pravda!

Leop. Nechtěl bys mi dáti plnou moc, abych je vyzvedl?

Bland. Co pak tě napadá! Právě nyní! nyní to nejde, to by jej mohlo uraziti.

Leop. Ale . . .

Bland. Leda by se peníze vybíraly pozvolna, tak asi po pěti stech francích.

Leop. (pro sebe). To bychom tomu dali!

Bland. Apropos, slyšel jsem, že pan Mizabran, můj obuvník, zde ráno byl.

Jindř. Přijde později. Také jeden z tvých nájemníků, kteří ti platí ve lhůtách.

Bland. Jest otcem rodiny, a ostatně jest mi pouze šest termínů dlužen.

Leop. Šest termínů!

Bland. Ano . . . ale on poctivě splácí dle své možnosti; předešlý týden mi přinesl tři páry bot.

Jindř. Kterých jsi ani neobjednal.

Bland. Pravda! ale on byl tak pozorný, že mi je udělal bez říkání.

Jindř. Tím spůsobem máš nyní šedesát párů nových bot ve skříni.

Bland. To proto, že málo trhám. Jste tím sami vinni, že mám tolik bot v zásobě. Kdybyste dávali u něho také pro sebe dělat, byl by dluh jeho dříve splacen. On žádá jenom práci, ten dobrý muž!

Leop. Děkuji pěkně, dělá vám botu jako pro slona. (Josef vstoupí, přinášeje láhev s rumem, kterou postaví na stůl.)

Bland. To je sice pravda, ale jeho boty alespoň netlačí a jsou trvanlivé.

Jos. Milostpane!

Bland. Co jest?

Jos. Pan Mizabran je zde; praví, že přichází k vůli splátce.

Jindř., *Leop.* (udiveně). Jakže?

Bland. Tu to vidíte, přináší peníze! (K Josefovi.) Nechť vstoupí! (K Jindřišce a Leopoldovi.) Nemáme se nikdy při posuzování bližního přenáhliti. (Mizabran vstoupí, Josef odejde odnášeje se stolu náčiní.)

Výstup 3.

Mizabran. Blandinet. Jindřiška. Leopold.

(Leopold, Jindřiška a Blandinet sedí u stolu.)

Bland. Jen dále, pane Mizabrane, jen dále.

Miz. Prosím za odpuštění, vyrušuju-li milostpána a milostpaní; přijdu později —

Bland. Nikoliv, zůstaňte jen, vypiju pouze svou kávu a jsem vám k službám. Nu, posaďte se!

Miz. (ohlíží se vlevo a vpravo a nevida sedadla, položí klobouk na zem). Děkuji, nejsem unaven.

Bland. Co nového? Jak pak obchod? jde již líp?

Miz. (vytáhne míru z kapsy). Ó! ó! obchod! (Klekne vedle Blandineta a bere mu míru.)

Bland. (nepozoruje to). Řeklo se mi přece — (Vida co činí.) Ale co to děláte?

Miz. Myslil jsem, když je právě lhůta k placení — (Vstane.)

Jindř. (tiše k Blandinetovi). Vždy tatáž písnička.

Leop. Jeden a šedesátá sloka!

Bland. Promluvím s ním, neboť vidím, že mé dobroty zneužívá. (Vstane, nahlas.) Pane Mizabrane, doufám, že mi nebudete vykládati ve zlé, co vám nyní chci říci; musím se ale přiznati, že dnes — (dívá se na Jindřišku, povýšeným hlasem) jsem čekal něco peněz.

Miz. Věřte, pane, že...

Bland. (tišeji). Ne všecko, jenom něco.

Miz. Není to mou vinou, pane Blandinete, ó, buďte ujištěn, že kdybych mohl... dnes ráno právě jsem řekl své ženě: Není většího štěstí, nežli když člověk může zaplatiti nájemné.

Bland. To je chvály hodno, takové smýšlení vás ctí.

Miz. Ale obuv nemá odbytu, válka americká je tím vinna, já za to nemohu.

Bland. (ke své ženě a svému synu sedaje si). Tak to vidíte, není to jeho vinou.

Miz. K tomu ještě jest má žena nemocna a můj nejmladší kluk má záduchu; kašle, div že vám strop nepraskne.

Bland. Co pravíte?

Miz. (rychle). Neračte se strachovat, dáváme pozor, aby se to nestalo.

Bland. Děkuji vám, jsem vám za to velmi povděčen.

Miz. V pokoji nemůžeme topit.

Bland. Proč?

Miz. Kamna kouří, div že nám to očí nevyštípe.

Bland. Budou asi zanešena; dáváte komín vymetat?

Miz. Ano, pane, dvakrát za rok.

Bland. Tedy je chyba v komíně.

Miz. Nepochybně... Kdyby pan domácí byl tak laskav a dal nám dělat tak malou příklopečku a pak malinkou rourečku, aby se zvětšil tah —

Bland. (k Jindřišce). To je skutečně... (Na znamení Jindřišky se opraví.) Ale dovolte, jak pozoruji, žádáte místo placení nájemného na mně ještě nové oběti!

Miz. Já, pane! já nežádám ničeho, pan domácí byl vždy příliš spravedliv, nežli abychom musili za něco teprve žádati. Když pan domácí si toho přeje, nebudeme topit, ať třeba zmrzneme.

Bland. To jsem neřekl —

Miz. Ale to nevadí, dám proto přece komín vymetat, neboť jsem dobrý nájemník.

Bland. Vím to, vím.

Miz. Věřte mi, kdyby můj nejmladší klučina neměl zádušní kašel a má žena rheuma v těle...

Bland. (pro sebe). Ubožáci! (Hlasitě.) No, uvidíme, co se dá dělat, příklopka a plechová roura, to nebude tak velká výloha.

Miz. Dokonce snadná věc, zavolá se jen nějaký zedníček, nějaký kominíček, pak klempířek a stavitelek a hned to bude v pořádku.

Bland. Dobrá . . . upokojte se, napíšu hned několik slov svému stavitelíčkovi — (Opraví se.) Svému staviteli.

Miz. Děkuji, pane! Přece jste mne ale, pane domácí, velice zarmoutil.

Bland. Já? jak to?

Miz. Zdálo se mi, jako byste byl myslil, že nechci platit své nájemné.

Bland. (rychle). To jsem neřekl! Vy jste se mýlil, pane Mizabrane, vy jste se mýlil. (Vstane.)

Miz. (plačtivě). To jest bolestné, když je člověk poctivý a rád by platil, ale má nemocnou ženu.

Bland. Nu, jen se vzmužte, však ono se vše zlepší.

Miz. Ah, nemám naděje! Mějte se dobře, pane.

Bland. (zadrží ho, po tichu). Víte co? Udělejte mi dva neb tři páry bot, ale neříkejte nic mé choti.

Miz. Milerád, ale musím pana domácího upozorniti, že jeho noha je zase o něco větší.

Bland. Ah!

Miz. Neříkám to proto, že bych snad chtěl přirazit na ceně . . . Bůh uchovej!

Bland. Kdybyste však měl míti škodu . . .

Miz. Nikoliv, pane, nepřirážíme nikdy starým zákazníkům!

Bland. (pro sebe). Rozumím, to je špička! (Nahlas.) Mějte se dobře, Mizabrane!

Miz. (poroučí se). Pane! Milostpaní! Má úcta!

Bland. (doprovází jej). Nepozbývejte naděje.

Miz. Ah pane! Kdyby nebylo Ameriky!

Bland. To se podá, to se poda

Miz. (odejde).

Výstup 4.

Blandinet. Jindřiška. Leopold. Potom *Josef.*

Bland. (sedne ku stolu). Ubohý muž, byl jsem k němu trochu příkrý.

Leop. Snad dokonce tvrdý.

Jindř. Dobře jsi pochodil, nedostal jsi ani krejcaru a slíbil jsi ještě opravy.

Bland. To stojí za řeč, takové opravy! Malá příklůpka! Ti lidé přece nemohou býti bez ohně! Když jsem jim pronajal komín, musí mít také tah, to je logické, to mi dá rozum.

Jindř. On ti ale neplatí nájemné z tvého komínu.

Bland. To je zase zcela jiná otázka; nepleťme si pojmy, vyčerpejme dříve jednu věc, pak teprv přijde řada na druhou.

Jos. (vstoupí). Nájemníci milostpána jsou zde.

Bland. (k své ženě). Tak to sama vidíš, jak jsou správni. přišli zrovna ve dvanáct hodin, jak jsem je obeslal.

Jindř. (vstane, Leopold též). Přinášejí peníze?

Jos. To nevím, ale přáli by si s milostpánem mluvit.

(Paulina vstoupí a odnese s Josefem stůl.)

Bland. Ať vstoupí do mého pokoje!

Jindř. (k Leopoldovi). Poslechni mé rady a jdi s otcem.

Leop. S radostí!

Bland. Jsem tomu sám rád, bude lépe, když budeme dva, neboť kdyby ode mne něco žádali, řeknu, aby se obrátili na tebe. Pojď! (Chce odejíti, v tom vstoupí Robert.)

Výstup 5.

Robert. Předešlí.

Leop. Hle, Robert!

Bland. Můj synovec!

Jindř. (pro sebe). On!

Leop. (jde k své matce).

Rob. Dobré jitro, strýče, dobré jitro, Leopolde! (Pozdravuje chladně Jindřišku.) Tetičko!

Bland. Kde pak jsi vězel tak dlouho? Neviděl jsem tě již od nového roku... jindy jsi zde býval častěji!

Rob. (rozpačitě). Pravda, strýče... ale pochopíte, mé zaměstnání... pracuji mnoho.

Bland. Ah!

Rob. Ano, nesmírně mnoho. (Změní ton.) Papínek ještě nepřijel?

Bland. Dosud zde není, očekáváme ho ale každou chvílí.

Rob. Objednal mne sem.

Bland. Jinak bys tedy ani nebyl přišel? Mám zajisté příčinu, abych se s tebou trochu vyvadil, ale nemám teď kdy, několik osob mne očekává v mém pokoji, promluv zde zatím se svou tetou... pojď, Leopolde, jsme tedy srozuměni, já řeknu, aby se obrátili na tebe. (Odejde s Leopoldem vlevo.)

Jindř. (se byla posadila k práci, když Robert vstoupil, vstane když Blandinet odejde a složí práci).

Rob. (blíží se k ní váhavě). Nebudete již pracovati, tetinko? již jste dokončila?

Jindř. (se ukloní přísně a odejde vlevo).

Výstup 6.

Robert. Potom *František*.

Rob. (dívá se za ní). Vždy stejná! Ona se ještě hněvá! Roztomilá je ta moje tetička, ale nedůtklivá, náramně nedůtklivá! (Hluk v předsíni.)

Frant. (vstoupí). Je to nestyda, ten kočí — žádá zpropitné! známe tu píseň, zpívá se známou notou! (Odloží vak v pozadí.)

Rob. Hle, papínek. Dobré jitro, papínku!

Frant. Ah, tys zde, hochu?

Rob. (chce jej obejmouti). Milý papínku!

Frant. (zadrží ho). Počkej, jen zvolna, dříve spolu promluvíme. Jak pak práce, he?

Rob. Práce? Dobře!

Frant. Chování?

Rob. Výborné, toť se rozumí.

Frant. Mravy?

Rob. Bezúhonné, jako zrcadlo.

Frant. Dobrá, teď mne můžeš obejmouti. (Obejmou se; pro sebe.) Vidíte, tak se mají děti vychovávat.

Rob. Všecko zdrávo doma?

Frant. Ujde to; bavlna sice vázne, ale za to se sukno zvedá. (Pro sebe, rozhodně.) Ó, my je rozmačkáme, zničíme!

Rob. Koho to?

Frant. Koho? Angličany! Postavil jsem patnáct nových stavů, abych je pozlobil! He! kde pak je bratr?

Rob. Ve svém pokoji; ohlásím mu — (Chce odejíti.)

Frant. Ne, nevytrhuj ho; pohovoříme si zde zatím. Ty tedy pracuješ?

Rob. Ano, papínku!

Frant. Je to pravda?

Rob. Ty pochybuješ?

Frant. Nikoliv, ale nevěřím, dokud se nepřesvědčím. Hájíš u soudu?

Rob. Ještě nehájím, nemaje žádného procesu, ale vyučuji ve vědách právnických, mám několik žáků —

Frant. Vyděláváš peníze?

Rob. Tak jest, papínku!

Frant. Mnoho-li?

Rob. (váhavě). Ale . . .

Frant. Mnoho-li?

Rob. (odhodlaně). Čtyři sta franků měsíčně.

Frant. To je hezké! Ukaž mi je!

Rob. Nemám je u sebe.

Frant. Pamatuj na to, co jsem ti řekl, ušetříš-li něco, máš zde mne, pošli mi své úspory.

Rob. Ano, papínku!

Frant. Slíbil jsem ti deset procent, abych tě povzbudil, ale dosud jsem od tebe ničeho neviděl.

Rob. Až později, letos nemohu, neboť jsem si pořídil nábytek.

Frant. Ah! Nic neškodí, zítra se přijdu podívat na ten tvůj nábytek.

Rob. Pak jsem si koupil zlaté hodinky se řetízkem . . . (Ukazuje je.) Podívej se!

Frant. Hodinky — v Paříži! K čemu to? To je zbytečná výloha. Což pak zde nemáte hodiny na každé věži?

Výstup 7.

Blandinet. Leopold. Předešlí.

Bland. (při vstoupení k Leopoldovi). Pravím ti, že jsou úplně v právu, nemůže se přece žádati, aby platili pokažené zámky a rozbitá okna.

Leop. Ale papínku, to je všeobecně ve zvyku.

Bland. Pronajal jsem jim dům, aby mohli vcházet a vycházet, to je logické, to nám dá rozum.

Frant. (postoupí). Když to je ale zvykem.

Bland. Hle, František! Neviděl jsem tě. Jak se ti vedlo na cestě?

Frant. Velmi dobře. (Podávaji si ruce.)

Bland. Jak se vede doma? všecko zdrávo?

Frant. Ujde to! . . . sukno se zvedá!

Bland. I šlaka! to mne těší!

Leop. (kloní se Františkovi). Ale strýče, což pak mne nepoznáváš? (Postaví se před něho.)

Frant. To je Leopold! můj synovec! (Tiskne mu ruku.)

Bland. Neviděl jsi ho dva roky, zatím mu vyrazily vousy.

Frant. Ah! tys mu dovolil?

Bland. Co? aby mu vousy vyrostly? Což pak mi na tom záleží!

Frant. U čerta! ty se vzdáváš snadno svého práva.

Bland. Vždyť tvůj syn má také vousy.

Frant. Kdo? Robert? To by se směl opovážit bez mého svolení.

Bland. Myslím přec. (Dívaje se na Roberta, pro sebe.) Ah, on se dal oholit!

Frant. A čím jsi udělal toho velkého vousáče?

Leop. Jsem advokátem, strýčku.

Bland. Právě jako Robert.

Frant. Hájíš již?

Leop. Nikoliv, dosud jsem neměl příležitosti.

Frant. V Paříži tedy advokáti nehájí? Hm, toť ku podivu! Čím ho tedy zaměstnáváš?

Bland. K smíchu! Co by dělal? Prochází se, navštěvuje své přátele, chodí do divadla.

Rob. (k svému otci). Tak to vidíš!

Frant. (k Robertovi). Ticho, to není pro tebe!

Bland. Pak mi pomáhá spravovati mé pozemky, podpisuje za mne, je mým prokuristou.

Frant. Hm, to není příliš namáhavá práce!

Leop. (pro sebe). Do čeho se to strýc plete!

Frant. Já mám zcela jiné náhledy a zásady. Když je mladíku dvacet let, je již mužem, má se starati o sebe sám a nemá stát rodiče ani krejcaru více, to je moje zásada, (k Robertovi) není-li pravda, Roberte?

Rob. Ano, papínku!

Bland. Co pravíš? ani krejcaru? Čím se tedy má živit?

Frant. (ukazuje na Roberta). Podívej se na tohoto človíčka. Když mu bylo dvacet let a jeden den, zastavil jsem mu všechny příspěvky na výživu; řekl jsem mu: „Nyní jsi mužem, starej se sám.“ A on se staral, snažil se, vyučuje ve vědách právnických, vydělává peníze! Je to pravda?

Rob. Ano, papínku! . . .

Bland. Někdy mu ale zajisté nějakou maličkost pošleš.

Frant. Pošlu, toť se rozumí. Daruji mu vždy pět louisdorů na můj svátek a pět louisdorů o novém roce; totiž — vlastně mu uložím peníze v mém závodu a účtuju mu je s desíti procenty, úroky opět ukládaje.

Bland. (usmívá se). To je vydatná podpora!

Frant. První rok se ovšem pokusil mne ohnouti a psal mi dojemné listy, aby mne obměkčil; ale na mne si s takovou nepřijde, odpo-

věděl jsem mu krátce: „Znám tu píseň, zpívá se známou notou! Z celého srdce Tvůj atd.“

Bland. A miluje tě?

Frant. Kam to myslíš? Miluje-li mne! (Zhurta k Robertovi.) Miluješ mne?

Rob. Ó ano, papínku!

Frant. Tak vidíš.

Bland. Rád věřím. (Pro sebe.) Ptá se ho s klackem v ruce.

Frant. A co dáváš ty svému synovi měsíčně?

Leop. (pro sebe). Pan strýček je příliš všetečný.

Bland. Co potřebuje, nepočítám to.

Leop. Když nemám peněz, řeknu otci . . .

Rob. To si dám líbit.

Frant. (k Robertovi). Neposlouchej, to není pro tebe. (Mluví po Leopoldovi.) „Když nemám peněz, řeknu otci“ . . . to je mi čistý pořádek, to bych se pěkně poděkoval.

Bland. Leopold jest velmi rozumný.

Frant. (ukazuje na Roberta). Když se ten kluk narodil, zavedl jsem si zvláštní účet, účet vydání na Roberta . . . víš, co mne ten hoch stál od svého narození?

Bland. Jak bych mohl věděti?

Frant. Dvanáct tisíc franků! Ani bys tomu nevěřil.

Bland. A to se ti zdá být mnoho? Nezapomněl jsi na nic? počítal jsi všecko?

Frant. Všecko! Dvanáct tisíc franků a dvacet centimů za psaní, v kterém jsem mu oznámil, že mu nic více nepošlu.

Bland. Gratuluji ti. Leopold mne stál alespoň dvakráte tolik.

Frant. Čtyři a dvacet tisíc! Uf!

Bland. Ani dost málo těch peněz nelituji. Vychoval jsem si hodného hocha — přítele!

Leop. (pohnut). Zajisté — — a také tě miluji a ctím co nejlepšího, nejlaskavějšího a nejšlechetnějšího otce. (Obejmou se.)

Frant. (pro sebe). To je dojemné! — Zpívá se známou notou. (Hlasitě.) Kde je můj pokoj?

Bland. Jako vždy vedle mého.

Frant. (chopí se svého vaku, k Robertovi). Budeme spolu večeřeti, rád bych s tebou pohovořil.

Rob. (pro sebe). To bude rozkošná zábava!

Frant. Co pravíš?

Rob. Nic . . . totiž, mám právě dnes večer hodinu, velmi důležitou hodinu.

Frant. Dobrá! — povečeřím tedy s bratrem a navštívím tě zítra, abych si prohlédnul tvůj nábytek. Viděl jsem tě, jsi zdráv, — nyní jdi po své práci.

Rob. S bohem, papínku! Strýče! Leopolde, s bohem! (Tiše k Leopoldovi.) Je ten můj papínek nudný, co? (Odejde.)

Frant. (dívá se za ním, pro sebe). Vidíte, tak já rozumím dětem. (Odejde vlevo.)

Výstup 8.

Blandinet. Leopold. Později *Aubertin* a *Laura.*

Bland. Dvanáct tisíc franků za dvacetiletého syna se mu zdá býti přílišné!

Leop. Strýc tomu nerozumí, nejlacinější vychování dětí se mu zdá nejlepším.

Bland. Nemístná spořivost!

Aub. (vstoupí v pozadí s Laurou). Dobré jitro, Blandinete!

Leop. (jde k Lauře a vede ji k pohovce vpravo, kde se usadí).

Bland. Ah, Aubertine . . . co je ti?

Aub. (tiše). Nic, pošli děti ven, musím s tebou mluvit o samotě.

Bland. (taktéž). Se mnou? — (Nahlas k Leopoldovi.) Doveď slečnu Lauru k matce, mám za to, že má pro ni něco připraveno.

Laura (vstane). Ah, dárek pro mou loterii, přišla jsem si právě pro něj.

Bland. Jděte, dítky! (Laura a Leopold odejdou vpravo.) Nuže, mluv! Zdáš se mi velmi polekán,

Aub. Není divu, po tři noci jsem oka nezamhouřil.

Bland. Je snad tvá žena nemocna?

Aub. Nikoliv! Považ ale, příteli, již po celý měsíc nemám zpráv o „Krásné Irmě“.

Bland. Co pravíš? O krásné Irmě?

Aub. Rozuměj, je to loď, kterou z Ameriky očekávám.

Bland. Ah tak! tedy loď? Krásná Irma — domníval jsem se, že je to nějaká . . .

Aub. Před týdnem měla býti již v Havru, a dnes ještě není ani ohlášena.

Bland. Tedy se opozdila ta tvá loď?

Aub. Kdyby nebylo nic horšího! Jsou tomu dva měsíce, co se mi oznámilo, že se jí podařilo proniknouti blokadou, snad se ale setkala na moři s americkými lapači.

Bland. Kýho čerta!

Aub. Výtečná loď . . . a celý náklad skládal se z bavlny, která má dnes cenu zlata.

Bland. Jsi asekurován?

Aub. V tom vězí právě chyba. Žádná společnost nechtěla mi ručiti za příhody války. Spo-

lehaje se na své známé štěstí, pustil jsem se do větších obchodů, převzal jsem velké závazky a jestli do pozejtří dopoledne se mi nepodaří sehnat jistou sumu, budu snad nucen zastaviti placení.

Bland. Velký bože! Ubohý příteli! A mnoho-li? mnoho-li potřebuješ?

Aub. Musil bych míti ohromnou sumu.

Bland. Ohromnou?

Aub. Sehnal jsem kde co bylo — a ještě mi schází padesát tisíc franků!

Bland. Ah, děkuji ti! Vidíš, nahnal jsi mně hodně strachu!

Aub. Jak to?

Bland. Již jsem se obával, že ti nebudu moci pomoci tím, co potřebuješ.

Aub. Jak? Ty!

Bland. Nu ovšem! jakého pak divu?

Aub. Ne — nikoliv, nechci, nemohu to přijati.

Bland. Proč?

Aub. Poněvadž, kdyby má loď nepřijela, neměl bych jistoty, že bych ti mohl peníze vrátit.

Bland. Kdybys byl jist, že mi je vrátíš, jakou bych měl vůbec zásluhu?

Aub. Ale —

Bland. Dej si říci, příteli! Gustave!

Aub. (usmívá se). Gustave!

Bland. Tak jsem tě jindy nazýval, víš, když jsme ještě spolu do školy chodívali, pamatuješ se ještě? Stárneme-li, zapomínáme něžných jmen, jež jsme si druhdy dávávali, obávajíce se, aby se nám lidé nevysmáli; ale když jsme sami, beze svědků se starým přítelem — ó jak to lahodí, pojmenujeme-li se jako za svého dětství — není-liž pravda? — Nu — není tu nikoho — řekni mi Edmunde! — způsobíš mi tím velikou radost —

Aub. (vrhne se mu do náručí). Edmunde!

Bland. Gustave! (Obejmutí.) Cítím, že jsem omladl.

Aub. Jakého to mám přítele!

Bland. Gustave, nemluv tak pošetile. Poradím se se svou kasou a pozejtří v poledne máš míti, čeho ti třeba. A tvoje bavlna, ta také přijde, ufoukne Američanům před nosem. To by v tom byli všichni čerti, abychom jim ještě my nestrouhali mrkvičku! Bavlna přijde jistě, spolehej na to! (Odejde vlevo.)

Výstup 9.

Aubertin, potom *Leopold*.

Aub. Výtečný muž! není nad staré přátele! Půjdu na telegrafní úřad, snad tam mám nějaké zprávy. (Jde do zadu.)

Leop. (vstoupí). Vy odcházíte, pane Aubertine?

Aub. Ano, mám na blízku vyjednati malou záležitost, až ji odbudu, vrátím se pro svou dceru.

Leop. Hm! byl bych si přál s vámi promluviti.

Aub. Se mnou? Mluv, milý hochu!

Leop. Co vám mám říci, jest velmi vážné —

Aub. Nevadí, jen je-li to krátké.

Leop. Ó velmi krátké!

Aub. Tedy mluv!

Leop. Pane Aubertine, miluji slečnu Lauru.

Aub. Ah, čerta! to je skutečně krátké.

Leop. Doufám, že jsem si dobyl i její lásky. Nejvroucnější touha má jest, aby se stala mou chotí.

Aub. Milý Leopolde, máš mít tak říznou odpověď, jako byla tvá žádost. Tys hodný a poctivý hoch, mám tě rád již proto, že se podobáš

svému otci, a byl bych šťasten — přešťasten, moha tě nazývati svým zetěm —

Leop. (radostně). Ah, pane!

Aub. Avšak okolnosti, které ti nyní vysvětliti nemohu, nedovolují mně, abych ti dal určitou odpověď dříve než mine týden.

Leop. Buďu čekati, pane Aubertine.

Aub. Ano, čekej! čiň, jak já — doufej!

Leop. Ó ano! doufám, doufám pevně.

Aub. (pro sebe). Pak jsem buď bohat neb na mizině. (Nahlas.) Doufej!

Leop. Jak dobrý jste!

Aub. (odchází, Leopold jej doprovází, vraceje se spatří vstupující Lauru).

Výstup 10.

Laura. Leopold. Potom *František,* později *Blandinet.*

Laura (vstupuje pracujíc na ruční práci, na které paní Blandinetová v prvním výstupu pracovala, sedne si v pravo).

Leop. Jak že? Vy pracujete?

Laura. Co mi zbývá jiného, když jste dnes ráno vy paní Blandinetovou zdržel, že práci dokončiti nemohla.

Leop. Ah — mluvila s vámi o naší rozprávce?

Laura. Prosím, podejte mi hedbáví.

Leop. Zde, slečno! (Přinese hedbáví, které se nalézá v košíčku na postranním stolku.)

Laura. Myslila jsem, že je zde otec.

Leop. Právě odešel — ale hned se zase vrátí. Měl jsem s ním právě rozmluvu.

Laura (zvědavě). Ah, rozmluvu? a o čem?

Leop. (s úmyslem). Hedbáví si přejete, slečno? zde jest! (Podává jí hedbáví.)

Laura. Nechte, již nepotřebuji.

Leop. Račte odpustit, myslil jsem. (Přestávka.) Dnes máme krásný den — (Sedne si.)

Laura. Rozkošný!

Leop. Nebe je tak jasné!

Laura. O čem jsme mluvili dříve? Co jste řekl mému otci?

Leop. Mluvil jsem s ním o jisté slečně.

Laura. Ah!

Leop. Kterou vy neznáte, o slečně, kterou miluji a s kterou bych se rád oženil.

Laura. Tak! a jak vám radil můj otec?

Leop. Řekl mi, abych doufal. (Vstane a jde k ní.)

Laura (vstane, vesele). Ah! (Změní ton.) Poněvadž ji však neznám —

Frant. (vstoupí, pro sebe). Konečně jsem přistrojen. (Spatří Leopolda a Lauru.) Vyrušuji snad?

Leop. Nikoliv! Strýče, mám čest představiti vám slečnu Aubertinovou.

Frant. (klaní se). Slečno, s panem otcem jsem byl v obchodním spojení; byl to znamenitý pracovník a jak vidím, jste vy po něm; činíte dobře — co se mne týče, já mám rád lidi, kteří pracují.

Leop. (pro sebe). To se týká mne.

Frant. Co pak to krásného děláte?

Laura. To bude schránka na kapesní šátky, výhra pro dobročinnou loterii, ku kteréžto prodávám losy.

Frant. (pro sebe). Aj! šel jsem do pasti.

Laura. Jest to podpora ubohým sirotkům.

Frant. (pro sebe). Zpívá se známou notou.

Laura (vytáhne z kapsy losy). Mnoho-li si přejete?

Leop. Vezměte, strýče!

Frant. Ó já — já jsem vsadil již několikráte, ale jen jedinkráte jsem vyhrál — pár pantoflí — a ty mi byly malé.

Laura. Zkuste to ještě jednou, snad vám já přinesu štěstí.

Frant. (pro sebe). Vem to ďas! (Nahlas.) Zde je dvacet franků, dejte mi losy. (Pro sebe.) To má člověk z toho, když je s otcem v obchodním spojení. (Laura mu dává losy.)

Bland. (vstoupí, počítaje na tabulce). Třicet a jeden tisíc — k tomu dvacet pět kusů zlaté renty po tisíci francích — seženu to! (Vida Leopolda.) Právě vhod, Leopolde!

Leop. Přeješ si, milý otče?

Bland. Vezmi klobouk a doběhni k mému agentovi, a řekni mu, aby prodal na můj účet dvacet pět kusů zlaté renty, co možno nejlépe.

Leop. Ano, otče!

Bland. Jestli si trochu pospíšíš, přijdeš ještě v čas, ještě před ukončením bursy.

Leop. Vezmu fiakra. S bohem, strýče! slečno! (Odejde. Laura ho doprovází, pak sedne k stolku vlevo a pracuje.)

Frant. Ty prodáváš rentu? Myslíš, že padne?

Bland. To ne, ale potřebuji padesát tisíc franků.

Frant. Ah!

Bland. Slíbil jsem je půjčit příteli.

Frant. Jakže?

Bland. Starému kamarádu.

Frant. Toť nemožné! Zbláznil jsi se?

Bland. Proč?

Frant. Padesát tisíc franků! A kdo je ten přítel?

Bland. Věz tedy — jest to . . . (Spatří Lauru.) Ne, nemohu ti jej jmenovati.

Frant. Nějaký podvodník, nějaký darebák!

Bland. Františku! prosím tě, mlč!

Frant. A dává ti alespoň nějakou jistotu?

Bland. Což jsem ti neřekl, že je to přítel?

Frant. Dej mi svatý pokoj s tím svým přítelem!

Bland. Kdybys znal jeho postavení.

Frant. Netřeba mi je znáti, vím, jak to bývá. Přišel a povídal ti nějakou dojemnou historku, velmi dobře vymyšlenou, posadil ti bulíka na nos a tys mu šel na lep jako hlupák — jdi, jdi mi s takovým přítelem!

Bland. Ale nech si přec říci —

Frant. Ano, říkají ti dobrák, ale jsi hlupák! Necháš se každým poběhlíkem za nos vodit, necháš se vydírati.

Bland. Nenechám se nikým vydírati a když toho třeba, jsem zrovna tak pevný jako ty; měl jsi mne jen vidět dnes ráno, jak jsem s jedním nájemníkem zatočil —

Frant. To si mohu pomysliti; pamatuji se ještě velmi dobře, jak jsi točíval s dělníky, když jsi byl mým společníkem.

Bland. Nu — myslím, že —

Frant. Dal jsem pod zvláštní tvůj dozor děti, poněvadž jsem měl za to, že s těmi je nejmenší práce.

Bland. A co chceš? Rmoutilo mne to, když jsem viděl ubohé ty červíčky deset hodin denně pracovat při úmorném stroji.

Frant. Proto jsi jim říkával: Odpočiňte si, dítky, nepracujte tolik! zdraví jde nade všecko!

Bland. To je možné! ale dovedl jsem si také zjednati poslušnost.

Frant. Ovšem! poslouchaly tě v tom tak dobře, že jsme ztráceli dvě stě franků denně.

Bland. Ty přeháníš.

Frant. A musil jsem tě poslati zpět do Paříže i s tvým dobrým srdcem.

Bland. Tobě se lehce mluví, ale dělníci mne tam zajisté pohřešovali.

Frant. To je pravda, jako osel dobrou pastvu.

Bland. Osel! Františku!

Frant. Jakmile jsi přišel do Paříže, zlobil jsi se na všechno, co jsem uznal za prospěšné, nic ti nebylo vhod, a za nedlouho jsi zrušil naši úmluvu.

Bland. Ne že bych byl býval nespokojen, to ne, ale přemýšlel jsem, šel jsem do sebe a nabyl jsem přesvědčení, že nemohu déle týti z potu a krvavé práce svých bližních.

Frant. Ah, výborně! Přiznej se spíše, že jsi se stal pohodlným, jako všichni, kdož si oblíbili nečinnost. Dobrá! já tedy jsem byl nadále sám — a místo abych jako ty živořil z nepatrné renty dvaceti pěti tisíc livrů —

Bland. Mně to ale úplně postačuje!

Frant. Daleko dojdeš se srdcem, které jako cedník všecko propouští.

Bland. Každý podle svého rozumu! Mně nechutná, když vidím vedle sebe lidi hladověti.

Frant. Co to mluvíš? Někdo hladoví? A kdo hladoví?

Bland. Ti, co nemají jísti. Včera, bylo to včera večer — což vy o tom víte u vás! — včera jsem potkal na náměstí ubohého chuďasa — a považ si — ten neměl již pět dní sousto v ústech!

Frant. On ti to řekl?

Bland. Řekl mi to — nikoliv — s velkým jen přemáháním to ze sebe vypravil.

Frant. Tys ho obdaroval?

Bland. Toť se rozumí.

Frant. Byl jsi zajisté podveden! Pamatuj si, že nikdo nemůže pět dní bez potravy vydržeti.

Bland. Co ty o tom víš? Zkusil jsi to již?

Frant. Nezkusil.

Bland. Tedy to dříve zkus a pak teprve mluv.

Frant. Měl jsi mu jen koupiti bochník chleba, tomu svému přítelíčku, a byl bys viděl!

Bland. Co?

Frant. Byl by se ti vysmál; ó já znám dobře tu píseň, zpívá se známou notou.

Bland. Nu ovšem, ty znáš všecko, ty! Přijde k tobě přítel, přítel, kterého znáš již po čtyřicet let — přijde a svěří se ti se svou nesnází, svým zármutkem; místo abys mu podal pomocnou ruku a zachránil ho, odpovíš mu: „Znám tu píseň, zpívá se známou notou!“ Nešťastník tě osloví na ulici: „Zpívá se známou notou!“ — Konečně máš jediné dítě — syna — a toho zůstavíš beze všech prostředků ve víru hlavního města, a když ubohý hoch pokořen, snad hladov, podá se svému dětskému pudu a obrátí se s prosbou na svého otce, tu se mu napíše: „Znám tu píseň!“ a připíše se mu dvacet centimů na účet! To nepřijde ovšem draho, ale je to ošklivé! je to šeredné a bezcitné! A ty bys chtěl, abych uvěřil, že jsi pouze . . .

Frant. Co jsem? dopověz!

Bland. Ne, neřeknu to, zarmoutilo by tě to.

Frant. Jsi tedy již u konce?

Bland. Ano!

Frant. Pojďme se tedy někam naobědvat. Řeknu švakrové, že tě odvádím. Na tom však, co jsem ti prve řekl, trvám dosud. Se svým citlivým srdcem zůstaneš vždycky jen hlupcem. (Odejde vpravo.)

Bland. Jakže? Já hlupec?

Laura (jde k němu). A já vám pravím, že jste a že zůstanete vždy mužem šlechetným. (Vrhne se mu na prsa.) Ó, obejměte mne!

Bland. (objímá ji). Drahoušku! tys slyšela?

Laura. Ano, slyšela jsem vše! Věřte jen dále v dobro, konejte je a zůstaňte při straně těch, kteří trpí, tak jest to zajisté nejlépe. Nechť si o tom soudí každý, jak se mu líbí.

Bland. To je pravda!

Laura. Co je vám po uznání a vděčnosti? Což jest dobrodiní kapitál, který se ukládá na úroky?

Bland. Zajisté že ne. (Pro sebe.) Škoda, že jí František neslyší.

Laura. Hleďte! Já živím všecky ptáčata celé čtvrti.

Bland. Skutečně?

Laura. Ano! Každého rána sypu jim na svém balkoně zrní; v zimě odstraním bedlivě sníh, aby je příliš nezáblo, v létě rozestavím keříčky, které je chrání od vedra slunečního. A myslíte, že mi jsou za to vděčni? Ó nikoliv! jakmile otevru okénko, frrr! nevděčníci odletí a někteří mne v poděkování ještě zobnou do prstu.

Bland. Aj!

Laura. Já však nežádám od nich vděčnosti, nejsou mi povinni uznáním, jsou to tvorové boží, trpící hlad, a já cítím se šťastnou, že je mohu živiti. Vy máte také svá ptáčata, své chráněnce, každý člověk je má.

Bland. Ó, drahý anděle! Nech se ještě jednou obejmouti! (Obejme ji a utírá si oči.)

Frant. (vstoupí, pro sebe). Ta citlivost! Teď ještě pláče! (Zakašle.)

Laura (spatří ho). Ah! S bohem, pane Blandinete! Milujte jen dále ptačátka — milujte je dále, milujte! (Odejde vlevo.)

Výstup 11.

František. Blandinet.

Frant. Nyní se pojďme naobědvat. Ah! málem bych byl zapomněl. Zde jest list, který mi dala tvá žena pro tebe.

Bland. List? (Otevře list.) Ach bože! Ti nešťastníci!

Frant. Co se stalo?

Bland. Ó ty jsi před chvílí tvrdil, že se nyní neumírá hladem, nuže poslyš! (Čte.) „Znaje dobrotu vašeho srdce obrácím se k vám“ . . .

Frant. (pro sebe). Aha! léčka!

Bland. (čte). „Jsem bez práce.“

Frant. (pro sebe). Lenoch!

Bland. (čte). „Můj otec jest slepý, má matka ochromena, k tomu mám tři malé děti v kolébce a ty žádají ode mne chleba.“

Frant. (pro sebe). V kolébce . . . a ty tři nemluvňata hned mluví!

Bland. (čte). „Mohl byste nás nechat v bídě, vy, jehožto duše jest tak šlechetná? Simonet — ulice Contrat-Social, číslo patnáct, v sedmém poschodí, žebřík vpravo.“ (Pohnut.) Po žebříku se k nim leze!

Frant. (posměšně). Pro toho slepého otce je to asi trochu nepohodlné!

Bland. (lehkověrně). A matka je ochromena. (Čte.) „Douška: Odpověd nechte u domovníka.“ (Vytáhne sáček.) Ubozí lidé!

Frant. Jak že, ty bys tomu věřil?

Bland. Ó, takové věci se nevymýšlí! . . . slepý otec . . . žebřík . . . chromá matka . . . Ostatně jsou to moje ptáčata . . . každý má svá.

Frant. Co to tady zpíváš?

Bland. Škoda, že jsi tu nebyl před chvílí. Myslíš, že stačí čtyrycet franků?

Frant. Nech mne! avšak dobře, navrhuji ti sázku!

Bland. Sázku?

Frant. Sázím se, že není ani slova pravdivého v tom listu.

Bland. Jdižiž! Avšak budiž! Mnoho-li sázíš?

Frant. Náš dnešní oběd; napřed však poobědváme.

Bland. Ó nikoliv! Nemohl bych jísti, maje tento list nevyřízený v kapse. Navštivme dříve ty ubohé lidi.

Frant. Budiž, pojďme tam, ale ty budeš platit. Žebřík do sedmého poschodí, to se mi zdá až příliš nejapné.

Bland. (pro sebe). Ten nešťastník již ani nevěří, že jsou podkrovní byty. (Oba odejdou.)

(Opona padá.)

Jednání druhé.

Jídelna. Vzadu dvéře, vpravo a vlevo také. Po obou stranách při kulise stoly.

Výstup 1.

Josef. Paulina. Jindřiška. Potom ***Robert.***

Paul. (oprašuje). Podivné, milostpán dosud nevstal.

Jos. Ani jeho bratr. Mně se zdá, že si včera při obědě pořádně přihnuli.

Jindř. (vstoupí s levé strany oblečena k vycházce). Jak? Jedenáct hodin a vy ještě nemáte uklizeno?

Paul. Již je hotovo, milostpaní.

Jos. Obávali jsme se, že zbudíme milostpána.

Jindř. Ještě spí? Snad není nemocen?

Jos. Nikoliv, milostpaní, ale přišel pozdě domů a mimo to se procházel ještě dlouho do noci po pokoji.

Jindř. Nepochybně pil kávu, to jej vždy rozčiluje. Řekněte mu, že jsem šla do lázně.

Jos. K službám, milostpaní! (Odejde s Paulinou.)

Jindř. (béře klobouk). Přispíším si.

Rob. (objeví se v zadu). Děkuji! Počkám na něj.

Jindř. (se obrátí). Ha! (Vezme rukávník, který byla při vstoupení položila na židli.)

Rob. Ah, tetičko... neptám se ani po vašem zdraví, vypadáte jako růžinka —

Jindř. (pozdraví chladně a odejde).

Výstup 2.

Robert, potom *Leopold*.

Rob. Dosud se hněvá! roztomilá moje tetička... ale nedůtklivá!

Leop. (vstoupí s levé strany, klobouk na hlavě). Ah! ty zde?

Rob. Dobré jitro, Leopolde; čekám zde na papínka.

Leop. Nevstal ještě.

Rob. Vím to; obědval včera s tvým otcem a dle všeho se domnívám, že oba pánové vedli silně hovor s rozličnými druhy vín.

Leop. Ty jsi vždy při dobrém humoru.

Rob. Ba právě naopak, dnes mi není dokonce do smíchu.

Leop. Něco tě trápí?

Rob. Ba trápí! Vlastně netrápí zrovna... ale mám dvanáct tisíc franků dluhů.

Leop. Ty? ty máš dluhy?

Rob. Čerta! Jak pak bych neměl? Po dva roky, co mi papínek odepřel všechnu podporu, musil jsem se obracet k úvěru, a ten se začíná na mne již durdit.

Leop. Jak to?

Rob. Hází mi na hlavu malé papírky... víš, takové papírky s obrázkem v koutku.

Leop. Ah! prošlé směnky! Jsi pronásledován?

Rob. Zdá se tak. Jak se to jen ty pijavice dověděly, že papínek je v Paříži!

Leop. Co učiníš?

Rob. Sám nevím; poraď mi, víš-li něco chytrého.

Leop. Nezbývá ti, než abys se otci se vším svěřil.

Rob. Ne, to nejde! vymysli něco jiného.

Leop. Já na tvém místě bych tak učinil.

Rob. Ano! Ale tvůj otec a můj otec, to je veliký rozdíl. Tvůj otec jest hodný muž, to je pokladna, která se čas od času otvírá, jako všechny pokladny, ale můj otec, to je pokladna, která má jen malý otvor, jímž se do ní ukládají peníze, ale žádných dvířek! Chce-li ji člověk otevříti, musí ji rozbít.

Leop. Jsi na omylu! Strýc František má sice trochu drsnou kůru, ale je to muž výtečný, a miluje tě upřímně.

Rob. Ano, až příliš upřímně.

Leop. Ostatně nezbývá ti jiné cesty.

Rob. To je pravda! Kdybych jenom našel nějakou šťastnou cestičku, která by mne k tomu

vedla; což ty, nechtěl bys ty býti mým prostředníkem?

Leop. Ó děkuji pěkně! taková věc se nejlépe vyřovná mezi otcem a synem; a pak ani nemohu, musím odejíti.

Frant. (u vnitř). Josefe, teplou vodu!

Rob. To je on!

Leop. Opouštím tě, přeju ti zdaru! (Odejde vpravo.)

Rob. Nechá mne tu v bryndě, ten chytrák!

Výstup 3.

František. Robert. Potom *Josef.*

Frant. (vstoupí v županu s levé strany a volá). Josefe! teplou vodu! (Spatří Roberta.) Ah, to jsi ty? Co zde chceš?

Rob. Vstal jsem časněji a tu jsem pravil sám k sobě: jdi a obejmi svého papínka!

Frant. A za tou příčinou přicházíš sem až z Pantheonu?

Rob. Ano.

Frant. Roberte, děkuji ti za to sice, ale nemám to rád, když maříš čas takovými hloupostmi.

Rob. (pro sebe). To že je laskavost! (Nahlas.) Zapomněl jsem ti říci, že mám zde v této čtvrti žáka.

Frant. Ah! když jsi přišel zároveň za svým povoláním, to je něco jiného, obejmi mne! (Objímá jej.) Včera jsem ztrávil rozkošný večírek; dal jsem tvému strýci pořádnou lekci, po které ztrnul.

Rob. (s nuceným smíchem). Hahaha! to je dobré! velmi dobré!

Frant. Čemu se směješ?

Rob. Tvému vtipu ... ztrnul! ... to je velmi duchaplné.

Frant. (suše). Nemiluji pochlebníků.

Rob. (pro sebe, přestane se smát). Hm, je v špatné náladě!

Frant. Jakého to žáka zde máš?

Rob. Ó to je žák, víš — (Pro sebe.) Výborně! tak to snad půjde! (Nahlas.) Není to tak vlastně ani žák, jako spíše klient, který mne pozval, abych mu v jisté záležitosti poradil.

Frant. A zaplatil?

Rob. Toť se rozumí! Věc se má takto.

Frant. Mnoho-li?

Rob. Dvacet pět franků!

Frant. To ujde!

Rob. Věc se má takto: můj klient jest syn z dobrého domu, roztomilý mladík ... jemný, poctivý, který miluje velice svého otce, ó, on miluje velmi svého otce! ale měl to neštěstí, že upadl do dluhů.

Frant. Do dluhů?

Rob. Tak jest! není toho ale mnoho ... pouze asi dvanáct tisíc franků ...

Frant. Dvanáct tisíc franků dluhů! (Prudce.) Řekni svému klientu mým jménem, že je darebák!

Rob. Ale dovol, soudíš velice přísně; lze to poněkud omluviti.

Frant. To se nedá nikterak omluviti! Mladík, mající otce, náležející k dobré rodině, a neostýchá se nadělati dluhů. To není nic jiného než darebák, lump!

Rob. Ale ...

Frant. (zlostně). A co ty? snad se ho nechceš zastávati? Přisvědčíš mně nebo ne?

Rob. Ano! je to darebák!

Frant. Nu tedy!

Rob. (pro sebe). Dnes si netroufám s ním promluvit.

Frant. Kdyby tebe potkalo podobné neštěstí...

Rob. Nuže?

Frant. Ale toho se nebojím, ty si dobře stojíš, ty miluješ práci, ty máš ještě přebytek.

Rob. Ó přebytek! malý přebyteček.

Frant. Což jsi si nekoupil nábytek? Ah ano, přijdu se dnes na něj podívat.

Rob. V kolik hodin?

Frant. Přijdu k snídaní.

Rob. Ah!

Frant. Ale to ti povídám, nedělej si zbytečných výloh, zanech všech hloupostí.

Rob. Neboj se! (Pro sebe.) On jí rád skopové nožičky, dám mu je a to ho snad přivede do dobré míry.

Frant. Oholím se zatím a za půl hodinky jsem u tebe.

Rob. S bohem, papínku! (Pro sebe.) Co zákusek mu předložím svou bilanci. (Odejde zadními dveřmi.)

Jos. (vstoupí s teplou vodou).

Frant. Dobré děťátko! Velice toho hocha miluji, ale neřeknu mu to. Ah! Josefe!

Jos. Zde, milostpane!

Frant. Snídám dnes v městě, řekněte to paní.

Jos. K službám! (Jde před Františkem, který vstoupí do pokoje vlevo.)

*

Výstup 4.

Blandinet, potom ***František***.

(Jeviště zůstane chvíli prázdné.)

Bland. (vyjde ze svého pokoje z pravé strany a zvolna kráčí v před). Jsem smuten, spal jsem velmi špatně. Přijdeme do ulice Contrat-Social, číslo patnáct... ošklivá ulička, šeredný dům, mizerný vchod... byl jsem pohnut. Nešťastný Simonet! Ptám se po domovníku: „V pátém poschodí, dvéře vlevo!“... To mne zarazilo. V listu stálo: poschodí sedmé, žebřík vpravo. Avšak co na tom! jdeme nahoru; klíč vězel ve dveřích, otočím ho potichu a se šetrnou lidumilností, která vstupuje do obydlí bídy, vstoupím a naleznu... koho byste řekli? mého bývalého kočího Viléma! téhož člověka, kterého má žena, (opraví se) ne, kterého jsem já tak nelítostně vyhnal! A jak jsem jej nalezl?! Seděl u stolu maje před sebou šest vyprázdněných láhví... o slepém otci ani památky! Přiznávám se, že bych byl málem klesl! — Jsou lidé, jež by byli s to, vyléčiti nás z radosti, konat dobrodiní! Bratr František ovšem plesal, zářil radostí, ale co to dokazuje? Nic, nežli že jsem padl do rukou podvodníka. Jsou ptáčkové, jež vás klofnou v odměnu do ruky, proto ale nemáme opouštět těch ostatních...

Frant. (vstoupí oblečen). Jak se vede, pane lidumile?

Bland. Co chceš?

Frant. (směje se). Sedmé poschodí... žebřík vpravo...

Bland. Prosím tě, již mne nech! Zaplatil jsem oběd, nemáš mně tedy co vyčítati.

Frant. Výtečný obídek!

Bland. To si myslím, stál také čtyrycet sedm franků a padesát centimů; však zde mám účet. (Vytáhne ho z vesty a čte.) Polívka à la reine dva franky, mořské raky tři franky...

Frant. Co že? raky? Já nejedl raků!

Bland. Ah! víš to jistě? Já jich také nejedl.

Frant. Raci nám ani na stůl nepřišli! Ti páni hostinští, ti to znají!

Bland. Snad bys nemyslel...? vedle nás seděl jeden pán, který jedl raky, bude to tedy zajisté pouhá mýlka.

Frant. Dost možná! Na tvém místě bych si ale účet přepočítal. (Ukazuje na cukřenku a na láhev s rumem, která stojí na stole.) A co dále, zavřel bych svůj cukr a svůj rum, neboť podobné věci se snadno vykouří.

Bland. Jdi mi, jdi! chtěl bys snad podezřívati také Josefa, toho hodného hocha, který jest již deset let v mé službě?

Frant. Milý příteli, já patřím k těm, jež se nedají tak snadno napálit, řekl jsem ti to již! Zatím s bohem, snídám u svého syna! (Odejde.)

Bland. (samoten). Josef! ten spolehlivý hoch, kterému bych svěřil... (Přiblíží se maně k cukřence a počítá kousky.) Čtyry, pět, šest, sedm, osm... a jeden malý... ten malý sním, to by mne jen darmo pletlo. (Sní kousek cukru.) A nyní rum. (Vezme láhev.) Není to nedůvěra, chraň bůh! činím to jen, abych bratra zahanbil. Jak to jen poznamenat? Ah, již vím, na mém šátku! (Měří.) Já se opravdu stydím! tak, až sem... zde tedy udělám uzel. (Dělá uzel na šátku.)

(Mizabran vstoupí, nesa pár bot.)

Výstup 5.

Mizabran. Blandinet. Potom *Josef* a *Bodin.*

Bland. Již jste tu zase?

Miz. Pane domácí, přinášim vám boty.

Bland. Tiše! kdyby vás tak má žena slyšela!

Jos. (vstoupí). Milostpaní vyšla asi před hodinou, šla do lázní.

Miz. Podívejte se jenom, pane domácí, to je kůžička, co? (Podává Blandinetovi vysokou botu, druhou položí na židli vpravo.)

Bland. (vezme botu). Dobře, příteli. Jsou trvanlivé?

Miz. Ó pane, jen si je prohlídněte, lepších byste ani nedostal. Je to teletina, ta nejlepší teletina.

Bland. Ano. věřím že jsou dobré. (Spatří Bodina, který vstupuje.) Ještě jeden obuvník? To jako by se byl dnes s nimi pytel roztrhl.

Jos. (k Bodinovi, který jde vlevo). Pan Leopold se vrátí okamžitě, chcete-li sečkati?

Bodin (položí nízké boty na stůl). Račte si prohlédnouti tuto kůži, je to pravá teletina; (ukazuje na botu, kterou drží Blandinet) kdežto tamto je kůže z krávy.

Bland. (udiven). Cože? mé boty...

Bodin. Račte jen porovnati.

Bland. Dovolte! (Jde k Mizabranovi a ukazuje mu nízké botky.) Pane Mizabrane, jaká je to kůže?

Miz. To se pozná na první pohled, to je kůže z krávy, (ukazuje vysokou botu) a to zde je teletina,

Bland. Děkuji, děkuji! (Pro sebe.) Jeden z nich je patrně darebák, možno též, že oba. (Hlasitě.) Dobrá, pánové, prozatím děkuji! (K Mizabranovi, který

odnáši jednu botu.) Počkejte, nechte zde také tu druhou.

Miz. (omlouvá se). Prosím za odpuštění, stalo se to v roztržitosti.

(Oba obuvníci odejdou. Blandinet stojí zamyšlen, v jedné ruce nízkou botu, v druhé obě vysoké a jde do popředí.)

Výstup 6.

Blandinet, potom *Leopold*.

Bland. (samoten). Dnes nemám štěstí! Ale což, to není nic... Jsem tím celý popleten; tedy nesmím již věřiti ani obuvníkům; hostinským již také nevěřím! (Odloží boty na židli vlevo.) A moje žena se také nevrací. (Dívá se na hodinky, podezřivě.) Již takovou dobu je v lázni, toť velmi podivné! každý mně musí přisvědčiti, že jsem holubičí povahy; nechám Jindřišku dělat co se jí líbí, může jíti kam chce, může se vrátiti dle své libosti, ale... Paní, která je o tolik mladší než já, daleko mladší! a k tomu hezká paní! a koketní! myslím aspoň, že je koketní, ačkoliv si tím vlastně nejsem jist, ale ona kupuje diamanty a krajky... proč? zajisté aby se zalíbila... A komu?... Styď se, Blandinete, snad bys nepodezříval svou ženu? Ale tím je vinen František, ten nevěřící Tomáš, který mně stále vnucuje své náhledy; bzučí mně to v hlavě jako roj včel!

Leop. (vstoupí zadními dveřmi). Přicházím od tvého agenta; zde máš peníze za oněch dvacet pět kusů renty. (Podává mu balíček bankovek.)

Bland. Dobře! (Zastrčí peníze a po krátkém přemýšlení zapne kabát.) Milý příteli, rád bych s tebou promluvil.

Leop. Chci taktéž.

Bland. (vezme nízkou botu a vrátí se k synu). Nech mně první slovo, Leopolde! Ty nevíš o jisté věci, totiž že tě tvůj obuvník okrádá. Ostatně můj není lepší, ti pánové nám dávají kravinu místo teletiny!

Leop. (lhostejně). Skutečně?

Bland. Jsem nyní o tom přesvědčen. Poslouchej, milý synu, ty jsi příliš lehkověrný, a to je velká chyba! Mnohým lidem nesmíme věřiti, je to s nimi jako s hostinskými, kteří ti připočítají raky... rozumíš? Tys ani raků nejedl a musíš zaplatit tři franky za raky.

Leop. Nerozumím ti, otče!

Bland. Dávám ti výstrahu! Tys ještě mlád, můžeš tedy ještě uvyknouti nedůvěře, kdežto já... Však nechme toho! co jsi mi chtěl ty říci? (Dá mu botu a sedne si ke stolu.)

Leop. (položí botu na židli a sedne si naproti otci). Jedná se o záměr, o kterém jsem již s matkou mluvil.

Bland. S matkou? (Pro sebe, dívaje se na hodinky.) Již skorem dvě hodiny v lázni! Toť více než podivné!

Leop. Otče, já miluju slečnu Aubertinovou.

Bland. Lauru? Roztomilé děvče, živí ptáčata!

Leop. Mám v úmyslu ji pojmouti za choť.

Bland. Nu, když se ti líbí.

Leop. Včera jsem o tom mluvil s jejím otcem; řekl mi, že mohu doufat.

Bland. Co pravíš? její otec... Ne, ne, toť nemožné!

Leop. Jak to?

Bland. On! v poměrech, v jakých nyní vězí?

Leop. Mám za to, že poměry pana Aubertina...

Bland. Mýlíš se, jest na mizině. (Vstane.)

Leop. Co pravíš? (Vstane též.)

Bland. Vím o tom; zítra v poledne mám mu půjčiti padesát tisíc franků.

Leop. Nepochybně jen okamžité rozpaky.

Bland. Zajisté! jsem toho dalek, abych podezříval pana Aubertina, je to můj starý přítel, ale ty máš pěkné věno a krásnou budoucnost! Z toho by se mohlo souditi... totiž František by mohl souditi, že pan Aubertin špekuluje na tvou lásku ku své dceři.

Leop. (uražen). Otče!

Bland. Já to netvrdím, bůh uchovej! Ale František by jistě řekl: holčinka jest krásná a otec jí používá co udici k ulovení bohatého ženicha.

Leop. Jsi to skutečně ty, otče? Ty? ten dobrý, ten laskavý muž, za jakého tě všichni známe?

Bland. Milý hochu! od včerejšího večera znám teprve svět.

Leop. Můžeš tak mluvit o starém příteli?

Bland. To já ne, to mluví František.

Leop. Skutečně, otče, hluboce mne zarmucuješ.

Bland. Ale vždyť ti pravím, to že František...

Leop. Podkládati takové smýšlení rodině, kterou od mého dětství jsi mne učil milovati a ctíti!

Bland. Ale dej si říci, já ne...

Leop. (odcházeje vlevo). Nepoznávám tebe více, otče!

Výstup 7.

Blandinet. Později *Josef.*

Bland. (jde do popředí). Když si to dobře rozmyslím, musím uznati, že Leopold je v právu, ale není to mou vinou, že takto smýšlím! Obuvníci, raci a má žena, která se dosud nevrací... (Dívá se na hodinky.) Již přes dvě hodiny v lázni! (Dá si klobouk na hlavu.) Toť nepochopitelné, v tom něco vězí! (Volá.) Josefe! Josefe! můj klobouk!

Jos. (vstoupí). Milostpán ho má na hlavě.

Bland. Jak že? Ah! skutečně! Poběhnu tam. (Vrazí si klobouk do čela.) V tom něco vězí! (Odejde; zvoní se.)

Jos. Milostpaní zvoní, a já zapoměl pánovi říci, že se již dávno vrátila. (Odejde vlevo, právě když Robert a František se vzadu objeví.)

Výstup 8.

František. Robert.

Frant. (opíraje se přátelsky o rámě Robertovo, oba trochu rozjařeni). Takové snídaní si dám líbit! Ústřice, šampaňské a skopové nožičky! Ty jsi pohostil jak náleží svého otce! Obejmi mne za to, synáčku!

Rob. Ó s radostí! (Pro sebe, když jej byl obejmul.) Zdá se mi, že přes míru hovořil s těmi láhvemi.

Frant. Tys mne pozval k snídaní, nuže, já budu za to platit kávu.

Rob. (pro sebe). Vždyť jsme ji už vypili.

Frant. Vyzval bych tě, abys šel se mnou k obědu, ale nemám hladu.

Rob. Já také ne, za to ale žízeň!

Frant. Poslyš, Roberte, ty snad myslíš, že tě nemiluji, poněvadž jsem k tobě přísným, poněvadž ti neposílám peněz, ale v tom jsi na omylu, to

je jen ku tvému dobru; mně to přichází dost za těžko, a často, kdybych poslechl hlasu svého srdce —

Rob. I jen poslechni, papínku!

Frant. Ne, to nejde! Ty se musíš přičiniti, musíš seznati časem i nedostatek, práci, zkrátka, musíš se vypracovati! V každém člověku, který se má státi znamenitým, v každém je jaksi kus nezkrocené šelmy...

Rob. (odporuje). Nemyslil bych...

Frant. Je tomu tak! Každý ji v sobě má, ba někdo má i dvě i více v sobě... Upokoj se však! až budeš znamenitým, až budeš bohatým, pak ti ničeho více neodepru.

Rob. Tys příliš laskav!

Frant. (vřele). Ah, Roberte! myslíš snad, že tě nemiluji; ó ty se mýlíš, mýlíš nesmírně! ty jsi mi celým světem, a pracuju-li dosud, trávím-li svůj život dosud vyráběním sukna, stavím-li patnáct nových stavů, činím to jen proto, abych —

Rob. Abys překonal Angličany.

Frant. Nikoliv, pro tebe to činím, ovšem také trochu proto, abych pozlobil Angličany. (S pohnutím.) Pojď mne obejmout!

Rob. S radostí, papínku! (Obejme otce, pro sebe.) Nyní by snad byl příznivý okamžik, abych se mu svěřil s těmi dvanácti tisíci franky. (Nahlas.) Papínku, ačkoliv mne to stojí mnoho...

Frant. (přeruší mu řeč). Prohlédl jsem si tvůj nábytek, je sice rozkošný, ale zdá se mi, že máš příliš mnoho prádelníků.

Rob. Jenom tři.

Frant. To je mnoho pro svobodného muže.

Rob. Povím ti tedy, jak se to stalo; koupil jsem je náhodou, pod rukou, dal jsem se svésti jejich lacinou cenou.

Frant. (dívá se na něho, aniž by ho poslouchal, pro sebe). Jak je roztomilý ten můj synek! Jak je krásný! (Nahlas.) Nedal jsem ti ničeho po dva roky, nuže, dám ti dnes něco.

Rob. (překvapen). Mně?

Frant. Ano... ale co? Peníze? Ne, to ne! Vím již! Dám ti svou diamantovou jehlici. (Odepne ji od nákrčníku.)

Rob. Ó papínku!

Frant. (připevňuje mu jehlici). Ale neztrať ji, stojí dvanáct set franků! Pomysli, že ji nosím třicet let, a kdybys měl to neštěstí, že by se rozepla, nikdy bych ti to neodpustil. (Náhle.) Víš co? vrať mi ji raději!

Rob. (couvá). Ó nikoliv, toho neučiním.

Frant. Tedy sebou tak neházej! jeden takový pohyb dostačí — (Pro sebe.) Neměl jsem mu ji přece dávat, jest příliš mlád.

Rob. (pro sebe). Jest na čase, abych začal. (Nahlas.) Papínku, můj milý papínku!

Frant. Ah! mám bolení hlavy!

Rob. To přejde, papínku! Chtěl jsem s tebou promluviti o tom nešťastném mladíku, o svém klientu, který nadělal za dvanáct tisíc franků dluhů.

Frant. To je ničema, mlč mi o něm! Kdybych já byl jeho otcem, já bych ho poslal do Afriky mezi Zulukafry.

Rob. (pro sebe). Bum!

Frant. Ale toť strašné, jaké mám bolení hlavy! prospím se trochu.

Rob. Ale papínku!

Frant. V šest hodin přijď do kavárny Lemblinovy.

Rob. Ta je zavřena, udělali bankrot.

Frant. Tedy mne čekej před ní; s bohem! Dej pozor na jehlici! jen kdyby mne tak strašně hlava nebolela! (Pro sebe.) Neměl jsem mu jí dát, vezmu ji zase zpět. (Nahlas.) Dej mi ji raději... Má hlava! tedy v šest hodin před kavárnou... Dej pozor na jehlici, slyšíš? (Jde do svého pokoje.)

Výstup 9.

Robert. Potom *Josef.* Později *František.*

Rob. (sám). Nepřišel jsem ani k řeči. Chtěl jsem již při snídaní s ním promluviti, ale nebyl ještě dosti změklý. (Zastaví se.) Ta žízeň! (Spatří cukřenku a láhev.) Aj hle! udělám si grog. (Jde ke stolku a připravuje si grog.) Mám nápad, zoufalý sice, ale jaká pomoc! Budu psáti soudnímu vykonavateli. Josefe!

Jos. (vejde). Račte poroučet?

Rob. Dejte mi péro a inkoust.

Jos. (ukazuje na stůl). Zde ráčíte míti vše, čeho si přejete. (Pro sebe, vida jej míchat grog.) Dělá jako doma. (Odejde vpravo.)

Rob. (sám, píše). „Pane! Nechť spravedlnost kráčí svou cestou; papínek jest v Paříži, skřípněte mne po jeho boku! Dnes večer v šest hodin budu se s ním procházeti kolem bývalé kavárny Lemblinovy.“ Tak! (Vypije grog.) Tím způsobem se papínek o všem doví a já mu to nebudu muset sám povídati; potom beztoho zaplatí. (Přemýšlí.) Zaplatí? Což kdyby mne ale nechal tak několik měsíců hačat ve vězení? Potřeboval bych něco peněz, abych si tam mohl přilepšiti. (Prohledává si kapsy.) Jedenáct franků! Ah! jak jsem hloupý! Strýc Blandinet! Vypůjčím se od něho dvacet louisdorů. Dříve však obstarám svůj list. (Odejde vpravo.)

Frant. (vystoupí ze svého pokoje). Nemohu spát! Kdyby tak tu jehlici ztratil, zbláznil by se z toho. Ku spaní jest ostatně času dost, budu se procházeti a půjdu pak ku kavárně Lemblinově, kde mne bude očekávati. (Odejde.)

Výstup 10.

Jindřiška. Potom *Blandinet.*

Jindř. (vychází se svého pokoje). Zapomněla jsem v lázních svůj rukávník. Paulino!

Bland. (objeví se vzadu, jest velmi bled a rozčilen, drží v ruce rukávník). Konečně tě nalezám, Jindřiško!

Jindř. (spatří jej). Co je ti, příteli?

Bland. Přicházím z lázní; řeklo se mi tam, že jsi odešla již před dvěmi hodinami.

Jindř. (diví se). Zajisté!

Bland. Co jsi dělala ty dvě hodiny?

Jindř. Vždyť jsem se vrátila domů.

Bland. Neviděl jsem tě.

Jindř. Byla jsem ve svém pokoji; hleď, obrubovala jsem tvé nákrčníky.

Bland. Ah! znám to! zpívá se známou notou.

Jindř. Co je libo?

Bland. Ah, nyní jest mi vše jasno! Ty časté a dlouhé vycházky, ta nepochopitelně dlouhá lázeň...

Jindř. Co tím chceš říci?

Bland. Madame, vy mne podvádíte! Není tomu jinak, zajisté mne podvádíte.

Jindř. Tak! Zbláznil jsi se?

Bland. Uvažme jen. Jste mladá, jste krásná, jste koketní —

Jindř. To nejsem!

Bland. Všecky ženy jsou koketky! A vy byste mně chtěla namluvit, že po šest let, co jsme svoji, nikdo se vám nikdy nedvořil?

Jindř. Přes to tvrdím, že je tomu tak.

Bland. Můžete se mi svou ctí zaručiti?

Jindř. (rozpačitě). Ale . . .

Bland. Vy váháte, toť vyznání! Jeho listy, madame, vydejte mi jeho dopisy!

Jindř. Dopisy? Věř mi, že nemám od něho dopisů.

Bland. (s důrazem). Od něho! tedy jest vůbec nějaký on! Ostatně jsem tím byl jist!

Jindř. (pro sebe). Já neprozřetelná!

Bland. Jeho jméno, madame! jméno toho bídníka!

Jindř. Chceš je znáti?

Bland. Ano, chci!

Jindř. Nuže, jest to Robert, tvůj synovec.

Výstup 11.

Robert. Blandinet. Jindřiška.

Bland. Co? Robert?

Rob. (vstoupí z pravé strany). Zde jsem!

Jindř. Ah! (Uteče do svého pokoje.)

Bland. (pro sebe). On!

Rob. Dobré jitro, ujče! (Pro sebe.) Zdá se mi, že jest v dobré míře, nuže, vyzvednu hned svých dvacet louisdorů. (Nahlas.) Strýče, chci se vám s něčím svěřiti.

Bland. To mne bude velice těšit; budu se tě tedy tázati.

Rob. Ah!

Bland. (velmi měkce). Příteli! my se tedy kořime své tetě?

Rob. (zaražen). Ha! jak že? Kdo vám to řekl?

Bland. Ona sama!

Rob. Ah! (Pro sebe.) To nebylo od vás hezké, tetičko!

Bland. Nešťastníče, ty tedy nemáš ani kouska citu pro svazky rodinné? Jak mohla jen tak pošetilá myšlénka v tvé hlavě se zroditi?

Rob. To jest tak, strýče, vysvětlím vám to. Přicházel jsem každodenně k vám a tu... vida vás oba... mladou ženu... starého manžela...

Bland. Ha!

Rob. Ó, ona mne nikdy nechtěla vyslyšeti.

Bland. Tak doufám! Dej mi ale na to své čestné slovo.

Rob. Slovo cti!

Bland. Děkuji ti! (Pro sebe.) To není ještě důkaz.

Rob. Jednoho dne mi dala na schodech políček, na každou tvář jeden.

Bland. (uspokojen). Ah dobře, velmi dobře! (Pro sebe.) Je-li tomu jenom tak? (Po krátkém přemýšlení.) Ale co pak jsi jí vlastně řekl, že se dala strhnout k takové výstřednosti, a k tomu ještě na schodech?

Rob. Ó nemnoho!

Bland. Co tedy?

Rob. Nu víte..., člověk si chce zažertovati. (S ohněm.) Ale já jsem hned uznal svou chybu, svůj zločin; ano, strýče, polepšil jsem se.

Bland. Výborně! jen tak pokračuj!

Rob. (pro sebe). Obměkčuje se. (Nahlas.) Abych se zpamatoval, abych v sobě potlačil tu hříšnou vášeň, vrhl jsem se do proudu života...

Bland. Dobře!

Rob. Rozhazoval jsem plnýma rukama.

Bland. Ó velmi dobře!

Rob. Zamiloval jsem se do jiné ženy.

Bland. Výborně! jen pokračuj!

Rob. (s pohnutím). Je to chudá dívka, dívka z lidu.

Bland. To je mi vše jedno!

Rob. Kterou musím podporovati prací svou, ano, pracuji v potu tváře, probdím celé noci.

Bland. (tiskne mu ruku). Podej mi ruku, synu rekovný!

Rob. Je to chudá švadlena; otec její je slepý.

Bland. (nedůvěřivě). Ah!

Rob. A matka...

Bland. Ochromena?

Rob. Ano, na obou rukou!

Bland. To jsem si myslil!

Rob. To se rozumí, že tyto oběti vyčerpaly mou malou hotovost, a proto se obracím k vaší laskavosti, abyste mi zapůjčil tak asi dvacet nebo pětadvacet louisdorů. Vy, jehožto duše jest tak velkomyslná, zajisté...

Bland. (ohlíží se). Tiše! (Robert radostně natahuje ruku.) Milý příteli... znám tu písničku, zpívá se známou notou; z celého srdce tvůj atd.

Rob. Průpovídka papínkova! Jak? vy mně odepíráte?

Bland. Toť se rozumí!

Rob. Ah! vy nejste více strýc Blandinet, vy jste načichl papínkem! Mějte se dobře!

Bland. Kam jdeš?

Rob. Svému osudu vstříc! (Odejde zadními dveřmi.)

Výstup 12.

Jindřiška. Blandinet.

Bland. Nebýti té chromé matky, byl bych zajisté chycen.

Jindř. (vstoupí). Nuže, příteli, mluvil jsi s Robertem?

Bland. Ano, právě jsem s ním mluvil... Pravil, že jsi mu podala...

Jindř. Co?

Bland. (pro sebe). Přesvědčíme se, je-li tomu tak. (Nahlas.) Důkaz své náklonnosti.

Jindř. Jak? Opovážil se to říci? Dala jsem mu políček!

Bland. Ó děkuji ti! věděl jsem o tom.

Jindř. Proč tedy jsi to neřekl?

Bland. Chtěl jsem to ještě jednou slyšeti. (Po krátkém přemýšlení.) Co pak ti vlastně řekl? Políček se nedá tak pro nic za nic.

Jindř. Co mi řekl? Nemysli na to více, ošklivý žárlivče; nechť ti dostačí vědomí, že máš ženu, která je ti věrna, která tě miluje.

Bland. Jak? ty mi to nechceš říci? Řekneš mi to tedy zítra...

Jindř. Budiž! až někdy jindy. (Rozžehne svíci.)

Bland. (pro sebe). Podivno, proč mi to nechce říci?

Výstup 13.

František. Blandinet. Jindřiška.

Frant. (vstoupí v největším rozčilení). Ten darebák! ten hlupák! ten ničema!

Bland. O kom to mluvíš?

Frant. O kom jiném než o Robertovi! Právě sebrali mou jehlici i s klukem a já na to musil

hledět! Sebrali ho po mém boku a odvedli ho do vězení pro dlužníky.

Bland. Jak? on má dluhy?

Frant. Dvanáct tisíc! dvanáct tisíc franků!

Bland. Tak vidíš! Přijde ti tedy také na čtyryadvacet tisíc franků, jako můj Leopold! Účet Robertův se zaokrouhluje, stává se boubelatým.

Frant. Ó nikoliv, to se mne netýče. já nebudu platit! Nechť zůstane ve vězení! Nechť si tam hačá, udělal si to sám, ať sedí tedy třebas až do smrti!

Bland. Až do zítřka do rána totiž.

Frant. (zuřivě). Ó přál bych si ho mít zde, zde po ruce! (Zpamatuje se.) Půjdu pro něho! (Chce odejíti.)

Bland. Marně bys tam nyní chodil.

Jindř. (pro sebe, odcházejíc vlevo). Ubohý hoch!

Bland. Dnes ti ho již nevydají, vězení je večer zavřeno.

Frant. Myslíš? Tedy mi dej sklenici vody. (Sedne si vpravo.)

Bland. Hned! (Jde ke stolu, kde stojí rum.)

Frant. Nemohu jej ani vidět, budu mu ale psát, po celou noc mu budu psát, to mně zajisté ulehčí!

Bland. (dívá se na cukřenku). Ah!

Frant. Co jest?

Bland. Pět kousků! Tři scházejí!

Frant. Čerta!

Bland. (vezme živě láhev s rumem a prohlíží ji). Ubylo! (Vytáhne šátek a měří.) Tak jest, vypili celý uzel!

Frant. Jsi nyní přesvědčen? To ti budiž důkazem, že v tomto světě musíme umět otvírati oči a zavírati zámky! Dobrou noc, bratře! Žízeň

mne zatím přešla. (Odcházeje do svého pokoje.) Ó ten loupežník! Kdybych mu jenom tu jehlici nebyl dal!

Bland. (samoten). To je nemožné! snad jsem se zmýlil! (Počítá opět kousky cukru.) Dva... čtyři... pět... Ah, Josef! Ale vždyť jsem mu nikdy cukru neodepřel! Myslím, že František je na pravé cestě a já patřím skutečně k těm, kteří se dají šidit. Dám se tedy cestou za ním, a abych hned začal, zavru zámky. (Jde ke skříni, otočí dvakrát klíč a strčí ho do kapsy.) Zdá se mi, že je svět samými podvodníky zalidněn! Hostinští, obuvníci, synovcové, služebníci... (vezme cukřenku, láhev, rozžatou svíci) a což teprv přátelé! ten Aubertin, ten Gustav! (Vezme rukávník, pak boty, konečně nízké botky.) Nespokojí se tím, že si ode mne vypůjčí padesát tisíc franků, ale chce ještě mého syna sňatkem do svých tenat dostati! Ale já se nedám! ode dneška jsem na stráži, ode dneška prohlížím vše! (Jde do svého pokoje.) To je sice pravda... ale... nebyl jsem dříve šťastnějším?

(Opona spadne.)

Jednání třetí.

Pracovna Blandineta. Psací stůl, knihovna, stůl u prostřed jeviště. Vzadu dvéře, po obou stranách dvoje dvéře.

Výstup 1.

Jindřiška. Josef. Potom *Paulina.*

Jindř. (k Josefovi, jenž drží váhy v ruce). Co s těmi váhami?

Jos. Nevím, milostpaní; milostpán mi kázal, abych je koupil. (Položí váhy na psací stůl.)

Paul. (vejde z pravé strany). Milostpán si přeje všechny účty celého roku.

Jindř. (pro sebe). Zase něco nového! Mne probudil hned za svítání a žádal mé domácí zápisky. (K Pauline.) Co dělá pán?

Paul. Sedí ve svém pokoji a prohlíží zápisník milostivé paní; vyžádal si též můj. Co to znamená?

Jindř. (pro sebe). Nerozumím mu, snad se zbláznil.

Výstup 2.

Blandinet. Předešlí.

Bland. (vstoupí z druhých dveří vpravo, maje zápisník pod paží). Josefe!

Jos. Milostpane, zde jsou váhy.

Bland. (vezme je). Ah, velmi dobře! Jsou spolehlivé?

Jos. Přináším je od obchodníka.

Bland. Proto! obchodník — toť nepřítel správné váhy. (K Josefovi.) Vezmi váhy, a kdykoliv dodavatelé přinesou zboží, zvážíš je.

Jos. (udiven). Jak že, dodavatele mám vážit?

Bland. Ne tak, ale jejich zboží! Ale ne, ještě lépe — zavoláš mne vždycky, chci býti sám přítomen.

Jos. Račte poroučet! (Tiše k Pauline.) Co se to s ním stalo? (Odejde s Paulinou.)

Jindř. K čemu ta nedůvěra, to podezření?

Bland. Život jest pouhou procházkou, a já jsem nahlédl, že jsem až dosud kráčel špatnou cestou; proto jsem si nasadil brejle.

Jindř. Činíš se nešťastným pro malichernosti.

Bland. Není tomu tak! Právě naopak — nalézám v tom veliké potěšení, jsem velmi vesel, ba činí mi to obzvláštní radost, mohu-li sledovati až do nejtajnějších hlubin všechny slabé stránky svého bližního. Studuju nyní škodlivá zvířata.

Jindř. Tak ti možno mluvit o lidech, kteří tě ctí, kteří tě milují a svůj dům ti otvírají?

Bland. Pavouk také otvírá své salony dobrým muškám kolem lítajícím.

Jindř. Jaké to přirovnání!

Bland. Byl bych šťasten, ano přešťasten, kdyby teď někdo přišel a žádal ode mne nějakou úslužnost.

Jindř. Vždyť jsem věděla, že jen žertuješ.

Bland. Abych mu ji totiž mohl odepříti, okázale odepříti.

Jindř. Nemožno!

Bland. Ah! začínám pochopovat štěstí, které plyne z toho, když můžeme někoho oslyšet.

Jindř. (směje se). Toť zuřivost!

Bland. Řekni spíše, že to civilisace. Zde máš svůj denník! (Dává jí denník.) Ah! ty ani nevíš, že můj kloboučník je zloděj!

Jindř. (vezme knihu a položí ji na stůl). To je zajímavé!

Bland. Právě jsem o tom nabyl důkazů! Počítá mi za tento rok čtyry klobouky, a já jsem vzal pouze dva.

Jindř. Dva byly pro tebe a dva pro Leopolda.

Bland. Ah! víš to jistě?

Jindř. Jistotně!

Bland. (pozloben). To je jiná, pak ovšem nemám čeho namítati. (Pro sebe.) Však ho chytnu po druhé.

Výstup 3.

Paulina, pak *Josef*. Potom *Leopold*. *Předešlí*.

Paul. (vstoupí). Milostpaní, nemohu nalézti klíč od skříně.

Bland. (hledá v kapse). Zde jest, ale hned mi ho zase přineseš.

Jos. (vstoupí). Nevím, kam se poděl klíč od buffetu.

Bland. (hledá v druhé kapse). Zde — okamžitě mi ho ale zase přineseš! Mému synu řekni, aby sem přišel. (Josef a Paulina odejdou.)

Jindř. Budeš nositi všechny klíče z domu v kapsách?

Bland. Kdyby cukřenky mohly mluvit, řekly by ti, že není lepšího místa pro klíče, nežli v kapse pánově.

Leop. (vstoupí z levé strany). Dal jsi mne volati, otče?

Bland. Ano, přeju si malé vysvětlení. Dnes ráno jsem prohlížel knihu tvé matky, a tu jsem přišel na něco. (Vezme knihu.) „Šestnáctého května... Leopold — různé vydání sto franků.“ Nač pak jsi je vydal?

Leop. Nevím to již — po tak dlouhém čase! Máme nyní říjen.

Bland. Dobrá! (Otevře opět knihu.) Zde zase nalezám: „Devátého června — Leopold různé vydání sto padesát franků.“ Máš mnoho různých vydání!

Leop. Ale otče!

Bland. Není to podezření, nebylo by mi však nemilo, kdybych věděl, kam dáváš peníze. — Ode dneška budu ti dávat sto franků měsíčně.

Leop. Ó!

Bland. (rychle). Nevystačíš-li, tedy mi řekneš, přidám ti.

Leop. Vystačím, otče!

Jos. (vstoupí). Milostpane, je zde řezník!

Bland. Dobrá, již jdu! (Mne si ruce.) To bude zábava! (Odejde s Josefem.)

Výstup 4.

Leopold. Jindřiška. Pak *František* a *Robert.*

Leop. Co to vše znamená?

Jindř. Nechápu to! Nepoznávám tvého otce, snad je churav.

Frant. (přichází s Robertem). Sem pojď, darebáku, a styď se!

Jindř.
Leop. } Co se přihodilo?

Frant. Mám čest představiti vám pána, jehož právě propustili z vězení pro dlužníky.

Rob. Ale . . .

Frant. (zlostně). Styď se!

Rob. (pro sebe). Pro mne, jen když zaplatil.

Frant. (k Jindřišce). Považte jen . . .

Jindř. Odpusťte, dodavatel mne očekává. (Odejde vpravo.)

Frant. Nyní nejsme více na ulici a netřeba se nám báti nepovolaných svědků . . . (Hrozí mu.) Nyní spolu promluvíme!

Leop. Ale strýčku!

Frant. Do toho se nepleť!

Leop. (chce odejíti, Robert jej zadrží).

Frant. (pánovitě). Nech nás o samotě!

Leop. (odejde).

Frant. Pojď sem, ty nezvedenče! ty cikáne! ty... ty tedy máš úvěr? ty jsi nalezl dosti hlupáků, kteří přijali tvůj podpis?

Rob. Jak jsi se sám přesvědčil, ano, papínku.

Frant. Obrátil jsi se k lichvářům.

Rob. Ó, to nikoliv! Potřeboval jsem nutně dva tisíce franků.

Frant. Rád bych věděl k čemu? Snad abys mohl papat krocana s lanýži, ne?

Rob. Mýlíš se.

Frant. (sedne si ke stolu). Mluv, obhajuj se! Pak tě budu soudit.

Rob. Byl jsem upozorněn na jistého obchodníka s nábytkem, hodného to a poctivého muže, který se mi nabídl, že mi ty peníze zapůjčí, a to bez úroků...

Frant. (udiven). Ah! to se mi líbí!

Rob. Vymínil si však jedno, abych mu totiž odkoupil tři prádelníky, na které neměl ve skladě místa.

Frant. Nemám nic proti tomu, to jest obchod.

Rob. Dobrý ten muž předložil mi k podpisu směnku na čtyry tisíce franků.

Frant. Řekl jsi... Mluvil jsi o dvou tisících.

Rob. Pravda, ale ty prádelníky!

Frant. Jakže? Dva tisíce franků tři prádelníky?

Rob. V Paříži jsou prádelníky drahé, zvláště když jich člověk nepotřebuje.

Frant. Co dále?

Rob. Směnka prošla, já ale nemohl zaplatit.

Frant. Měl jsi mně psát.

Rob. To jsem také učinil, ty jsi mi však odpověděl: „Známe tu píseň... z celého srdce tvůj!“

Frant. (chvíli jako by litoval, na to nejistým hlasem). A co dále?

Rob. Obchodník s nábytkem byl neúprosný. Seznámil jsem se na to s obchodníkem se šály, správným to jinak mužem, který mně vysázel hned potřebné čtyry tisíce franků bez úroků...

Frant. Aj?

Rob. Dal mi jenom na srozuměnou, že by mi velmi rád prodal nějaký indický kašmírový šál. Nemaje takového, svolil jsem a podepsal jsem směnku na osm tisíc franků.

Frant. Nešťastníče! Čtyry tisíce franků za kašmír!

Rob. Jsou ve všech cenách. Můj šál jest překrásný!

Frant. Dáš mi ho! Uvidíme, až se budeš ženit, dám ho nevěstě co svatební dárek.

Rob. To by bylo v pořádku. (Položí papír na stůl.) Zde jest!

Frant. (vezme papír). Co je to? Zástavní lístek? (Jde k němu hrozivě.) Padouchu! ty chodíš do zastavárny?

Rob. (odhodlaně). Ano, otče! vždycky, když mám hlad.

Frant. Co pravíš? hlad? a co tvé opakovací hodiny?

Rob. Klamal jsem tě, nemám žádných.

Frant. Čím jsi se ale živil po celá dvě léta?

Rob. Ah! nevím sám čím, byly však dnové v mém životě, kdež jsem ulehl na lůžko, aniž bych měl... Vypil jsem často k ukojení hladového žaludku celou láhev vody.

Frant. Můj bože! toť hrozné! (Pro sebe, velmi pohnut.) Mé ubohé dítě! můj Robertek! čistou

vodu! (Prohlíží ho.) Jak je hubený! Ubožátko! (Nahlas.) Roberte!

Rob. Papínku?

Frant. (rozevře náruč). Pojď na mé srdce!

Rob. (objímá otce).

Výstup 5.

Leopold. Předešlí.

Leop. (vstoupí). Co vidím?

Frant. (plačtivě). Chybil jsi velice, že jsi mně to nepsal. Ah, Leopolde!

Leop. Strýče!

Frant. Nemohl bys mi zaopatřit asi tři neb čtyry porce beefsteaku, ale hned! a k tomu láhev bordeaux?

Leop. Nic snadnějšího, strýčku! Jděte jenom do jídelny, Josef vám poslouží.

Frant. Není to pro mne, já hladu nemám.

Rob. (pohnut). Ó, já také ne!

Frant. Možná, ale já chci, abys jedl! chci, abys se spravil.

Rob. Jenom z poslušnosti k tobě...

Frant. Podej mi rámě, tak! A budu se na tebe dívat, jak budeš jísti, mé ubohé dítě! (Ohmatává mu rámě, pro sebe.) Božínku! holá kost a kůže! (Dívá se na něho, obejme ho, pak ho vezme pod paží.) Pojď! (Odejde s Robertem vlevo.)

Výstup 6.

Blandinet. Leopold.

Leop. (směje se). Ubohý Robert! otec ho nyní ucpe.

Bland. (vstoupí mna si ruce). Vážil jsem řezníka; o plných sedm gramů méně! a k tomu dvě velké kosti! Ó ten šejdíř! a to je otec rodiny? že se nestydí!

Leop. Otče!

Bland. Ah, to jsi ty?

Leop. Je půl dvanácté.

Bland. Co má být?

Leop. Ve dvanáct hodin má si poslat pan Aubertin pro těch padesát tisíc franků, které jsi mu slíbil.

Bland. Na mou věru! zapomněl jsem již na to!

Leop. Jak že?

Bland. Na mou čest!

Leop. Na štěstí se jedná o starého přítele, a tvé srdce, jsem tím jist, by ti bylo v čas ještě připomenulo.

Bland. Ó, srdce! Slyš, v mém věku nesmíme se mnoho spoléhati na tento orgán.

Leop. Já však se na ně spoléhám, jako se spoléhám na tebe, otče. (Tiskne mu ruku.) S bohem a díky! (Odejde.)

Výstup 7.

Blandinet, pak ***Josef.***

Bland. (sám). Dětina! škoda že je takový snílek. (Otevře přihrádku a vytáhne balíček bankovek.) Zde je máme, těch padesát tisíc franků! krásné to bankovky, zcela nové! (Počítá.) Jedna, dvě, tři... není z toho pražádný užitek, půjčíme-li nové bankovky, vrátí se nám pak staré, roztrhané... čtyry, pět... dostaneme-li jich totiž vůbec zpět!.. šest, sedm, osm. Aubertin mi je beztoho nikdy nebude moci vrátiti, je na mizině!... devět, deset... jeho loď

není pojištěna, ... jedenáct ... Amerikáni ji jistě chytili, je to národ čilý, podnikavý ... Kde pak jsem zůstal? To je dobré, musím začít znova. Jedna, dvě ... to je mi horko! zatopí to pořádně člověku, když má půjčit tolik peněz ... tři, čtyry, pět ... a je to jisté, že má loď? Řekl mi to, ale neviděl jsem ji! ... šest, sedm ... kdyby alespoň ta částka ho mohla zachrániti, ale ono ho to nespasí, ... osm ... zaplatí z toho jenom nejnalehavější věřitele, ... devět ... kteří se mu za to vysmějou ... deset ... a mně též ... jedenáct ... (Napadne ho myšlénka.) Což abych se poradil s Františkem? — Ale k čemu? — Když si vše dobře rozvážím, nejsem povinen nahraditi lodě tohoto pána, mám sám ženu a děti, totiž ... syna ... nezkrátil bych tím jeho dědictví? — Ne, to by bylo příliš hloupé! (Schová rychle bankovky do kapsy.) Budu mu psáti! Což je to něco zlého? nechráním tím pouze svůj majetek? Zavírám pouze zámky. (Sedne si a píše.) „Milý příteli! Nepředvídaná katastrofa mně nedovoluje, abych Ti půjčil oněch padesát tisíc franků, které jsem Ti slíbil. Jsem k smrti zarmoucen, že Ti nemohu posloužiti. Z celého srdce Tvůj a t. d.“ — Tak se to vždy píše, když někomu něco odepíráme. (Zvoní.)

Jos. Milostpán zvonil?

Bland. Doruč tento list hned dle adresy.

Jos. Mám čekati na odpověď?

Bland. Není třeba.

Jos. Obstarám to okamžitě. (Odejde.)

Bland. (sám). Ah! ah! jednal jsem neprávě, špatně, bídně, ukrutně! ... starý přítel! (Volá.) Josefe! (Oddýchaje.) Odešel! Ostatně tím líp, tím líp! — Stávám se necitným, tvrdým, jako ti ostatní.

Výstup 8.

Aubertin, pak *Josef. Blandinet.*

Aub. List? pro mne? — Dejte sem!

Bland. (pro sebe). On!

Aub. Ah, příteli! jaká radost! jaké štěstí! jsem zachráněn!

Bland. Co pravíš?

Aub. Moje loď „Krásná Irma" jest v Havru!

Bland. Ah!

Aub. Dnes ráno přistála! právě mne došla o tom zpráva! znamenitý náklad! to bude bohatý výnos! Nuže, obejmi mne!

Bland. S radostí! (Oba se obejmou, pro sebe.) Hrome! můj list!

Aub. Přišel jsem, abych tě zpravil o této radostné novině a abych ti řekl, že již mi není třeba tvých padesát tisíc franků.

Bland. (pro sebe). To jsem měl vědět!

Aub. Ale vidíš, Blandinete, nikoliv, Edmunde! (Oba si tisknou ruce.) Můj starý Edmunde!

Bland. (rozpačitě). Gustave, můj starý Gustave!

Aub. Štěstěna nás někdy krutě zkouší, avšak každé neštěstí má svou dobrou stránku, neboť pak poznáme aspoň své pravé přátele. (Položí pravou ruku, drže v ní list, na pravé rameno Blandinetovo.)

Bland. Ano! (Natáhne ruku po listu pro sebe.) Můj list!

Bland. (položí ruku s listem na druhé rameno). Nikdy také, slyšíš?... nikdy ti nezapomenu, co jsi pro mne učinil.

Bland. (tatáž hra). Nemluvme o tom!

Aub. A naše děti! naše drahé děti! jak budou šťastny! Leopold mne včera požádal za ruku mé dcery...

Bland. Ano, vím o tom.

Aub. Pochopíš nyní, že v poměrech mých ... má loď snad ztracena, já snad na mizině ... nemohl jsem mu dáti jiné odpovědi nežli: „Čekej, příteli, čiň po příkladu mém, doufej!

Bland. Co pravíš?

Aub. S dobrým svědomím nemohl jsem dáti tvému synu děvče bez věna.

Bland. (tiskne mu ruku). Ah! Gustave!

Aub. Dnes ale ... dnes jsem bohat, snad bohatší tebe, a protož, pane, mám čest, žádati vašeho syna za manžela pro svou dceru.

Bland. Jsem přešťasten, příteli, zajisté přešťasten! (Zapomena se, nahlas.) Můj list ... kdybych jenom mohl ... (Chce vzít list.)

Aub. Co je ti? Ah, tvůj list!

Bland. (nutí se do smíchu). Není ho více třeba, vrať mi můj list.

Aub. Ah nikoliv! chci vědět, cos mi psal.

Bland. Ne, ne!

Aub. (otevře list). Nebesa!

Bland. Stalo se! co mu řeknu?

Aub. „Nepředvídaná katastrofa!“ Ah! ubohý příteli! tedy jest pravda, co se v městě povídá? Netroufal jsem si s tebou o tom mluvit.

(Při prvních slovech Aubertinových vstoupí Josef vzadu, zastaví se a poslouchá.)

Bland. O čem?

Aub. Tvoji bankéři, pánové Turneps a společník —

Bland. Nuže?

Aub. Jsou na útěku!

Bland. Ah! můj bože! co pravíš?

Aub. Nevěděl jsi o tom?

Bland. Nevěděl!

Aub. (ukazuje list). Jak tedy mám rozuměti?

Bland. (rychle). Pravda! to je právě ta katastrofa! Ale kde jsou?

Aub. Neví se ještě.

Bland. Mám u nich tři sta tisíc franků, jsem na mizině!

Jos. Na mizině!

Aub. Ah, příteli! ubohý příteli! jaká to rána pro tebe! Ty, tak dobrý! tak ochotný! Avšak upokoj se, zmuž se, hned se zase spatříme! (Odkvapí.)

Bland. (sedne si ke stolu). Tak! odchází! ponechá mne mému osudu! A já jsem mu chtěl takovou službu prokázati! Již je po všem! Ten se jistě nevrátí více! (Spatří Josefa.) Co se pak toho zde týče, ten si přichází pro svou mzdu. (Josef vzlyká.) Znám tu píseň, abych mu dal dobré vysvědčení . . . (Josef na novo vzlyká.) Dobře, dobře! máš je mít!

Jos. (slzy mu dusí hlas). Nemohl by mne milostpán zadarmo podržeti? Co se týče stravy, nejsem vybíravý . . .

Bland. (udiven). Jak že? ty mi chceš sloužit beze mzdy? ty?

Jos. (pláče). Bylo by mi velmi za těžko, kdybych měl milostpána opustit.

Bland. On pláče do opravdy!

Jos. (vzlykaje). Tak dobrý pán! vloni, když jsem měl rýmu, šel mi sám osobně pro med, ano on sám! . . (Pláče.) Ach! ach! ach!

Bland. (rozplývaje se v slzách). Ah! Josefe! Jest mi líto, že jsem na mizině... z druhé strany však mám z toho radost. (Oba si utírají slzy vzlykajíce.)

Výstup 9.

Jindřiška. Leopold. Předešlí.

Jindř. (vstoupí z levé strany s Leopoldem a vidí oba, jak si slzy utírají). Co vidím?

Leop. Co se stalo?

Jos. Ah, milostpaní! milostpán je na mizině.

Leop., *Jindř.* Na mizině?

Bland. Čemu se divíte? Má důvěra, má hloupost.

Jindř. Příteli!

Leop. Otče!

Jindř. Ah, nyní ovšem pochopuji tvoje rozčilení a příčiny, za kterými jsi chtěl zaváděti úspory v naší domácnosti.

Jos. Kdyby toho nebylo, byl by kdy vážil řezníka?

Jindř. Nu, upokoj se, příteli, mám diamanty a skvosty, které prodáme.

Bland. Ona chce prodat své diamanty!

Leop. Dnes ráno jsi mi nabídl sto franků měsíčně. Nikoliv, nepřijímám jich, otče; jsem mlád a budu pracovati. Na mně jest nyní, abych se o tebe staral.

Bland. Hodný hochu!

Jindř. Ubohý příteli! Sevřeme tě tak těsně mezi naše dvě srdce, že ani nepocítíš mrazivý dech bídy!

Jos. Mezi naše tři srdce! (Všichni čtyři pláčou.)

Bland. (vezme z jedné strany Leopolda z druhé Jindřišku pod paží). Ó, pokračujte, pokračujte! Kdybyste věděli, jak dobře mi činíte! v tu hodinu! Nelze nikomu věřiti, nežli rodině!... a trochu také slou-

žícím! (K Josefovi.) Děkuji ti, Josefe; očisťuje tě to...

Jos. Z čeho pak, milostpane?

Bland. I nic, nestojí to ani za řeč... včera... víš? cukr... rum... nemluvme však o tom více.

Jos. Včera? to si pan Robert dělal grog.

Bland. Ah! (Pro sebe.) A já jsem jej obviňoval! (Hrabe se v kapsách a vytáhne z nich nesmírně mnoho klíčů.) Zde, Josefe! stáhl jsem je, ale nikoliv z nedůvěry, chtěl jsem je pouze urovnat.

Výstup 10.

Mizabran. Předešlí.

Miz. (vstoupí živě, velmi pohnut). Pane! Ah, ten ubohý, dobrý pán!

Bland. Co si přejete?

Miz. Slyšel jsem o vaší nehodě a proto vám přináším za dvě čtvrtletí na srázku. (Podává mu bankovky.)

Bland.
Leop.
Jindř. } Jak?

Bland. Ah! Mizabrane!

Miz. Zbytek doplatím ku konci měsíce.

Bland. Nespěchá to...

Miz. Pokud jste byl bohat, mohl jste čekat, nyní však...

Bland. (utírá si bankovkou oči). Ah! Mizabrane, co to činíte? (Pro sebe.) Jeho kůže není snad ta nejlepší, za to však jeho srdce... (Nahlas, srdečně.) Mizabrane, potřebuji bot!

Miz. Ne, pane, máte jich dost, neudělám vám žádných více!

Bland. Ale —

Miz. Ne, neudělám; zde vaše míra. (Roztrhá míru.)

Bland. (pro sebe). Překrásně, musím tedy věřiti také ševcům.

Výstup 11.

František. Robert. Předešlí.

Frant. (vstoupí s Robertem s levé strany). Pěkných se dovídám věcí! Na mizině? ve tvém věku! Nu, ale já to předvídal! nechal jsi se nepochybně hodně napálit, natáhnout, jako nezkušené dítě...

Rob. (pro sebe). Ubohý, dobrý strýc!

Bland. (taktéž). Takovou má bratr pro mne útěchu!

Leop. (ho vede s Jindřiškou k sedadlu).

Frant. Budeš mít asi mnoho nesnází, mnoho procesů; nuže, odporoučím ti Roberta, jest advokátem.

Bland. Děkuji! (Pro sebe.) Nemůže-li mi jinak pomoci —

Rob. (k Františkovi). Papínku!

Frant. Co zase?

Rob. Víš, já... já vlastně nejsem ještě advokátem.

Frant. Jak to?

Rob. Poněvadž... peníze, které jsi mi poslal na mou disputaci, jsem byl nucen projísti!

Frant. Ah! Nu, ukonejšil-li jsi jimi hlad, dobře jsi učinil. (Pro sebe, ohmatávaje mu rámě.) Ubohý hoch! (Hlasitě.) Budeme spolu obědvat. (Sedne si k psacímu stolku a píše.)

Rob. (jde k Leopoldovi a stiskne mu ruku, pak jde ke strýci, jenž byl vstal, tiše k němu). Strýčku!

Bland. Co si přeješ?

Rob. (odepne jehlici, tiše). Vezměte toto zde, ale rychle, aby to papínek neviděl.

Bland. Diamantová jehlice!

Rob. (tiše). Stojí dvanáct set franků. Je to vše, co mám.

Bland. (nechce přijmouti). Nech si ji jen, až později, až budu potřebovati. (Pro sebe.) Dobrý hošík! a já jsem mu odepřel dvacet louisdorů! Ah, synovci jsou též dobří! Jenom ti bratři, ti bratři! Hleďte na něho, jak klidně píše své obchodní dopisy, jako by se nebylo pranic přihodilo... Ó, ti bratři!

Frant. (vstane, zhurta k Blandinetovi). Sem pojď, a podepiš, hlupáku!

Bland. Co je to?

Frant. Smlouva o spolčení nás dvou!

Všichni. Jak že?

Bland. S tebou?

Frant. Na mně jest, abych tvé jmění nazpět vydobyl, když jsi ho tak hloupě pozbyl.

Bland. (padne mu okolo krku). Ah, Františku!

Výstup 12.

Aubertin. Laura. Předešlí.

Aub. (vstoupí s Laurou a vidí bratry v objetí). Jen si nezoufej! Vše se dá napraviti!

Leop.
Jindř. } Pan Aubertin!

Aub. (vytáhne papír z kapsy, k Blandinetovi). Podepiš to!

Bland. Co je to?

Aub. Smlouva o spolčení nás dvou!

Bland. Ještě jedna? (Vrhne se mu na prsa.) Ah, Gustave! (Pláče a utírá si oči smlouvami; pro sebe.) A já

jsem řekl, že se více nevrátí! Ah! i přátelům lze věřit!

Aub. A nyní, příteli, Laura čeká, že ji požádáš jménem Leopolda o její ruku.

Bland. To se již nemůže státi, příteli, neboť Leopold nemá věna.

Aub. Odpusť, on má věno...; jeho věnem jest těch padesát tisíc franků, které jsi mně chtěl půjčiti.

Bland. (živě). Nemluvme o tom!

Aub. Naopak, mluvme o tom! Připsal jsem mu je co základ našeho spolčení.

Bland. (pro sebe). Jak dobří jsou lidé!

Laura. Ostatně, moje jmění stačí pro nás oba a kdyby bylo nutno, dovedeme se uskrovniti.

Bland. Ty se chceš uskrovniti, rozmilé dítě? (Pro sebe.) Bože! jak dobré jsou ženy!

Aub. A pak není snad ještě vše ztraceno. Pan Turneps, tvůj bankéř, byl právě na hranicích belgických zatčen.

Leop. Pan Turneps?

Bland. Nu, vždyť víš, oněch tři sta tisíc franků.

Leop. Ty nejsou více v jeho rukou! Maje právo podepisovati za tebe, vyzvedl jsem je včera; jsou v bance!

Všichni. Ah!

Bland. Je to možné? já jsem... já jsem bohat! Mizabrane, vrátím vám vaše dva terminy!

Miz. To nespěchá, milostpane, až zítra.

Bland. (k Josefovi). Josefe, dostaneš dvojnásobné služné! (K Jindřišce.) A ty diamanty! (K Leopoldovi.) A ty kabriolet!

Aub. Nuže, jsi spokojen?

Bland. Ó! a jak! (Dívá se na něho.) Vlastně nejsem!

Všichni. Proč pak?

Bland. Ah! Poněvadž jsem něco vyvedl, co vám nikdy nepovím! Ah! Gustave! můj starý Gustave, já jsem zpozdilec! jsem bídník! Pochyboval jsem o přátelství, o své ženě, svém obuvníku... je to anděl!

Miz. (předstoupí). Ó, pane!

Bland. Vy ne... má žena!... O hostinském...

Frant. Apropos! Jedl jsem přece raky, upamatoval jsem se.

Bland. Tak? nu vidíš! Stal jsem se zlým, podezřívavým, (k Lauře) nevěřil jsem více v ptáčata!

Laura. Ó! jak nešťastným jste se asi cítil!

Bland. Zajisté! ale polepšil jsem se... ať teď někdo přijde a požádá mne za službu! ať teď někdo přijde si vypůjčit peníze... uvidíte!

Frant. (rychle po tichu). Pst! Robert!

Bland. Právě k vůli němu to pravím, k vůli tomu hodnému hochu! Vidíte, dítky, přemýšlel jsem, znám nyní lidi... pět minut tomu, co jsem přišel k této vzácné zkušenosti. Připouštím, že jsou lidé, kteří mají své nedokonalosti, nevšímejme si toho! Abychom byli šťastnými, třeba nám uměti dvě věci...

Frant. Otvírati oči a zavírati zámky...

Bland. Nikoliv! *zavírati* oči a otvírati *ruce!*

(Opona padá.)

Žárlivá panička.

Žert ve dvou jednáních.

Osoby:

Brouček, statkář.

Jeho **paní**.

Setník **Brouček**.

Karel Brouček, jeho příbuzný.

Divoký, statkář a Broučkův soused.

Jindřiška, jeho dcera.

Kašpar, sluha u Divokého.

Jakub, sluha v domě statkáře Broučka.

Jednání první.

Pokoj v domě statkáře Broučka. Uprostřed a po stranách dvéře.

Výstup 1.

Statkář *Brouček* a paní *Broučková.*

Paní (přichází ze svého pokoje, majíc v ruce otevřené psaní; zlostně). Nic nechci slyšet! ani slova! pravím, ani slova!

Brouček (následuje ji). Ale můj drahoušku —

Paní. Tys ukrutník! ty mne podvádíš, ty mne zrazuješ, vraždíš!

Brouček. Ale milovaná Žofie —

Paní. Milovaná? Ó lháři! tys mne nikdy nemiloval!

Brouček. Proč bych tě byl tedy pojal za manželku?

Paní. Poněvadž jsem byla počestné děvče, které se nedalo tebou podvésti, *jako tato zde!* (Ukazuje na psaní.)

Brouček. Tato zde? Bohudíky, konečně se dovídám, *proč* se vlastně zlobíš. Ale, prosím, kdo je vlastně ona: *tato zde?*

Paní (zlostně). Ten pokrytec se tváří, jako by nevěděl, o kom mluvím!

Brouček. Odkud bych to měl věděti? Ty se zmocníš listu pro mne určeného, otevřeš jej, čteš, povoláš mne k sobě, zlobíš se — ale *proč?* toho

se nemohu dovědět, snad proto, že to ty sama nevíš.

Paní. Tento list —

Brouček. Ten jsi dosud z ruky nepustila, tak že vůbec nevím co obsahuje.

Paní (zlostně). On neví co list obsahuje! To je pravda: v podvádění žen jste vy mužové mistři! Ostatně nepřistihla jsem tě dnes poprvé!

Brouček. Mne? při čem pak?

Paní. Ó nebesa, propůjčte mi trpělivosti! — Nepřistihla jsem tě před rokem — bylo to prvního aprile —

Brouček. Vyvedla jsi *samu sebe* — *aprilem!*

Paní. Jakže? Nepřistihla jsem tě tenkrát, an jsi se za mé přítomnosti se zalíbením díval na moji komornou?

Brouček. Inu ovšem — to děvče bylo hezké!

Paní. Tak! A nepřistihla jsem tě onehdy v okamžiku, když jsi podával paní Vysoké vějíř, jejž upustila?

Brouček. Tohle je ovšem *velká pravda*, ale — *malý hřích!*

Paní. A což onehdy? nepřistihla jsem tě, an jsi vedl slečnu Fialkovou při měsíčku domů?

Brouček. Ovšem, ovšem! Pomysli ale, jaké bylo náledí; kdybych ji nebyl vedl, mohla upadnouti.

Paní. Náledí! Ó, ty se rád pouštíš se slečinkami na náledí právě k vůli — k vůli —

Brouček. Nuže?

Paní. K vůli tomu upadnutí!

Brouček. Ale, Žofie, rozvaž —

Paní. Dost už! Déle mne už nebudeš podvádět! Toto psaní mne poučilo, koho mám nenávidět a na kom se mám *pomstít!*

Brouček. Ale já dosud nevím, oč běží. A poněvadž mi nepodáváš vysvětlení, tedy se co nejuctivěji poroučím.

Paní. Pane, proč mne opouštíte?

Brouček. Poněvadž vás opustil — *zdravý rozum!*

Paní. Tato urážka! Ó bože! já ubohá! Ó moje křeče! Vzduch! vzduch! (Klesne do pohovky.)

Brouček. Tu to máme: křeče! Drahá Žofie, upokoj se!

Paní. Já — já umírám! (Upustí psaní.)

Brouček (stranou). Tak zlé to nebude. (Zdvihne psaní.) Konečně se dovím — (Čte adresu.) „*Panu Broučkovi.*" Tohle je pádné mužské písmo — krasotinky obyčejně šeredně škrábou.

Paní. Posměšky ještě?

Brouček. Ó nikoli. — Co asi obsahuje hrůzné toto psaní? (Čte.) „Dcera mi utekla — vámi unesena — toto pohanění — zadostučinění — pomsta — uražený a zuřící otec Petr Divoký."

Paní (vzchopí se). Nuže, pane? (Jízlivě.) Nuže, pane? (Zlostně.) Nuže, pane?

Brouček (zamyšlen). Hm, hm — tohle je nepříjemná historie.

Paní (z vysoka). Hle, nyní stojíš přede mnou jako bídný hříšník! jsi usvědčen!

Brouček. Ten lehkomyslný mladík! O kéž bych nebyl nikdy jeho poručníkem!

Paní (podepře si boky). I podívejme se! nyní by mi chtěl namluvit, že tento kousek vyvedl jeho příbuzný Karel Brouček.

Brouček. Ale Žofie, snad se nedomníváš, že já —

Paní. Domnívati se? Já jsem o tom pevně přesvědčena!

Brouček. Mýlíš se. Pohlédni jen, vždyť jsem sám nad tím celý bez sebe.

Paní. Celý bez sebe jsi proto, že jsou všechny tvoje hanebnosti vyzrazeny! — On by chtěl ještě zapírat! a strkat vinu na člověka úplně nevinného! Styď se, ty každým okamžikem klesáš hloub a hloub do špatností! — Ale nač bych se zlobila? ty nezasluhuješ mé zlosti, nýbrž toliko mého opovržení! — — Celé město se má dovědět, jaký jsi pokrytec! Toto psaní (vytrhne mu je z ruky) dám vytisknouti! dám je do novin! (Odejde.)

Brouček (sám). Tohle je přece trochu mnoho! Tak sličná paní a tak protivná! — Ó *trpělivosti,* ty nevyhnutelná ctnosti a potřebo všech manželů, neopouštěj mne! Snad se časem změní — ano, ona se musí změniti! — Ale ten můj synovec, ten opovážlivý Karel! Urazí tak velice tu úcty hodnou rodinu!

Výstup 2.

Karel. Setník. Brouček.

Karel. Dobré jitro, strýče!

Setník. Dobré jitro, bratře. — Aj, ty tu stojíš jako zmoklý! Byla nepochybně zase bouřka? Nuže odpověz, co znamená ta škaredá středa ve tvém obličeji?

Brouček. Ta znamená, že by tento mladý panáček zasluhoval —

Karel. Já, strýče?

Brouček. Styď se — z toho budou pěkné opletačky!

Karel (udiven). O čem mluvíte, strýče?

Brouček. Čest rodiny, milý panáčku, není tabulkou v okně, kterou několika groši zaplatíme, když jsme ji byli vyrazili.

Karel. Tomu všemu ani za mák nerozumím!

Setník. Bratře, mně se zdá, že jsi se již od své paní naučil — dělati kázání.

Brouček (ku Karlovi). Naprav rychle svou chybu.

Karel (žasne). Chybu?

Brouček. Kde je slečna Jindřiška Divoká?

Karel. Moje milovaná Jindřiška?

Brouček. Tys ji unesl z domu jejího otce.

Karel. Já? Raději bych zemřel, než abych dobrou její pověst poskvrnil.

Brouček. Nepřetvařuj se — list jejího otce mi vše vysvětlil.

Karel. List jejího otce?

Brouček. Ano — on myslí, že jsem Jindřišku unesl já.

Karel. Kde je ten list?

Brouček (rozpačitě). Ten list má — má —

Setník. Hrome, já rozumím; tvoje paní!

Brouček. Ano; a jaká ona je —

Setník. Připravila ti pekelnou lázeň.

Karel. Já však dokážu svoji nevinu. Ale ten list!

Brouček. Jdi si pro něj k mé paní.

Karel. Již spěchám. (Odejde.)

Výstup 3.

Setník. Brouček. Později sluha *Jakub.*

Setník. Unesl ten hoch Jindřišku opravdu?

Brouček. Já myslím. Prokletá žárlivost!

Setník (posměšně). Domácí radosti! Slasti stavu svatého manželstva! — Není ostatně lásky bez žárlivosti.

Brouček. Řekni raději bez *slabosti.* Ano, bratře, já jsem slaboch!

Setník. V tom vězí ten háček! Tvoje choť byla by výbornou ženou, kdybys ji uměl zkrotit.

Brouček. Zkrotit! Těm řečem ty, starý mládenče, nerozumíš.

Setník. Naopak, nikdo nerozumí ženským lépe než starý mládenec. Vždyť jeho mládenectví je nejskvělejším důkazem, že jejich úskočné záměry chytře prohlédl a že se nedal od nich ukovati do pout otroctví, jež vy jmenujete dokonce svátostí.

Brouček. Pa! Což pak ty víš o něžnosti jejich citů?

Setník. Já? *Pranic*, jako každý, kdo výborně zná ty pěkně malované obrázky. Panství chtivé jsou!

Brouček. Ach, kdybys měl ženu, kterou bys miloval!

Setník. Pak bych ji miloval rozumně. Slyš, jací jste vy dva, tvoje paní a ty: *ona* je *oheň*, plamen — prachárna —

Brouček. Dovol —

Setník. Je prachárna! basta! *Tys* někdy trochu prchlý, ale hned jsi zase slaboch. Ona počne skuhrat. (Napodobí.) „Ó moje křeče, moje křeče!“ Na tebe padne strach a ty troubíš —

Brouček. Já že troubím?

Setník. Ano, troubíš k ústupu v okamžiku, kdy bys měl bojovat a *zvítězit!* Zkus to jednou! bojuj! Čiň po jeden měsíc co jen *sám chceš*, a uhlídáš, že ji vyléčíš.

Brouček. Tobě se to snadno řekne.

Setník. Vzmuž se! obhajuj statně svá práva! Přicházej i odcházej kdy se ti zlíbí! Neskládej účet ze svého jednání! Slovem, dokaž, že jsi pánem v domě.

Brouček. Inu bratře, v celku mluvíš pravdu. (Pevně.) Uposlechnu tvé rady! Ano, já si postavím hlavu!

Setník. Dobře — výborně!

Brouček. Budu se ovšem muset přemáhati — ona dostane křeče, které mohou míti zlé následků —

Setník (směje se). Křeče! k smíchu! Těch si nevšímej! Stalo-li pak se někdy, že dostala křeče, když byla *sama* v pokoji? Komedie, bratře, pouhé komedie, vypočítané na to, abychom my mužové *změkli*.

Brouček. Nezměkneme, bratře, nezměkneme! Nepovolíme! Ať žije oposice!

Setník. Tohle je rozumná řeč! A kdy počneš hráti si na pána?

Brouček. Hned! Kde budeš dnes obědvati?

Setník. U zlaté kotvy.

Brouček. Dám zapřáhnout a pojedu s tebou. (Volá.) He! Jakube!

Jakub (vejde). Milostpane!

Brouček. Ať kočí ihned zapřáhne. Nebudu dnes doma obědvati.

Jakub (váhá). Milostpane —

Brouček (nevrle). Proč nejdeš?

Jakub. Co tomu řekne milostpaní?

Brouček. Kliď se, ničemo, a konej co ti velím!

Jakub (odejde).

Brouček. Nyní musí ve všem platit *moje* slovo! budu pevným jako skála!

Setník. Dobře!

Brouček. Jako *železo!*

Setník. Výborně!

Brouček. Jako *ocel!*

Setník. Znamenitě! — Ale jen aby tvoje paní ohněm svých očí nerozžhavila ocel tvé pevné vůle a nevzala ji pak pořádně mezi kladivo a kovadlinu!

Brouček. Ani pomyšlení! — Avšak nyní je příhodná chvíle; ona mluví s Karlem, já se tiše vkradu do pokoje, vezmu klobouk a svrchník —

Setník. I ty zbabělče! Tohle je pěkný začátek! „Já se tiše vkradu do pokoje!“ Styď se! Vejdi rázným krokem, (napodobí) vezmi klobouk a svrchník, a bude-li se ona tázati kam jdeš, řekni směle: „Já dnes nebudu doma obědvat.“ Basta!

Brouček. Ne, nikoli, to by bylo příliš nešetrné; odejdu raději tiše, abych nebyl pozorován — pak ať se zlobí, jak chce.

Setník. Nuže tedy jen rychle!

Brouček (odejde).

Setník (sám). Bez mé pomoci by ten chuďas ničeho nesvedl. Je to sice nebezpečný žert, míchati se do manželských sporů, zvláště pro mne, který nejsem beztoho u paní švagrové v milosti, avšak — vzal to čert! Selže-li nám ale — pak mi panička jistě dvéře před samým nosem zavře.

Výstup 4.

Karel. Setník.

Karel. Ach strýče, já jsem nejnešťastnější člověk na světě!

Setník. Máš snad také žárlivou paní?

Karel. Moje Jindřiška zmizela!

Setník. A ty, ničemo, nevíš kde je?

Karel. Na mou čest, nevím! přisahám vám to!

Setník. Utekla tedy s někým jiným?

Karel. S jiným? Nikdy! Ona uprchla, aby se vyhnula sňatku s panem z Bezinkova, jehož nenávidí.

Setník. Z Bezinkova? Toho starého podagristu si měla vzíti?

Karel. Ano. On je bohatý jako Rothschild, a hrává denně s jejím otcem piket. To jsou jeho zásluhy.

Setník. Uprchla Jindřiška do města?

Karel. To nevím. Ale nechť si uprchla třeba kraj světa, já ji musím nalézti. (Odkvapí.)

Setník. Ten je pořádně zamilován! (Dívá se oknem.) Hle, tamo pospíchá. Ten potrhlý hoch je s to vyvolávati po ulicích: „Ztratila se slečinka — kdo ji nalezne, dostane pět grošů za zdvihnutí!“

Výstup 5.

Brouček. Setník. Pak paní ***Broučková.***

Brouček (vrací se). Klobouk a svrchník jsem šťastně pronesl, a nyní rychle, bratře, rychle! Kočár již stojí před vraty.

Setník. Nač tento spěch, hrdino?

Brouček. Ona by mohla přijíti! Rychle! rychle!

Paní (ve svém pokoji). On že odjede? že nebude doma obědvat? Co to znamená? Kde je váš pán?

Brouček (uleknuv se). Tu to máme!

Setník. Bratře, nyní pamatuj: *skála, železo, ocel!*

Paní (vstupujíc). Smím se tázati, pane manžele, kam hodláte jeti? proč nebudete doma obědvat?

Brouček. Upokoj se, drahoušku; musím vyříditi tuhle s bratrem jisté záležitosti.

Paní. A ty nemůžete vyříditi *zde?* To musejí býti čisté záležitosti! Avšak, já pozoruju dobře, že jsem při jistých schůzkách zbytečnou. Za to děkuju vám, pane setníku!

Setník. Což pak je ale na tom, že chce váš muž jednou mimo domov obědvati?

Paní. Tomu vy nerozumíte.

Setník. Vy jste beztoho po celý den spolu — díváte se zamilovaně jeden na druhého tak dlouho, až se *pohádáte.*

Paní. Pane setníku, takto můžete mluviti doma ku své hospodyni — ke mně ale —

Brouček. Nerozhorluj se —

Paní (k manželu). A vy, pane, musíte odejíti?

Brouček. Já chci toliko —

Paní. — běžeti za onou dámou, kterou jste unesl! Ó já nešťastná žena!

Brouček. Nuže tedy, já zůstanu doma — upokojí tě to?

Setník (tiše). Styď se! Nepovoluj!

Brouček (taktéž). Ona již dnes dosti trpěla!

Setník (tiše). Pojď, sice jsi ztracen.

Brouček (taktéž). Vždyť ale vidíš, že pláče! (Nahlas ku své paní.) Upokoj se, drahá ženuško!

Setník (posměšně). Skála! železo! ocel! (Směje se.)

Paní (vzlykajíc). Polívka — už — je na — stole.

Brouček. Nuže pojďme, aby nám nevystydla.

Paní (k setníkovi). Je libo obědvati s námi?

Setník. Děkuji, milostpaní.

Paní. Ó bože, mně je nevolno — mé křeče!

Setník (posměšně, k sobě). Křeče!

Brouček. Pojď, drahoušku, já tě povedu. (K setníkovi.) Až podruhé, bratře, podruhé. (Odejde s paní.)

Setník (k sobě). Komu není rady, tomu není pomoci.

Výstup 6.

Divoký. Setník.

Div. Váš sluha, pane.

Setník. S kým jest mi popřáno té cti?

Div. Jsem statkář Divoký.

Setník. A já setník Brouček.

Div. Snad příbuzný zdejšího domácího pána?

Setník. Vlastní bratr.

Div. Pak musíte býti jeho sekundantem.

Setník (v úžasu). Sekundantem?

Div. On se musí se mnou střílet! unesl mi dceru!

Setník. V tom jest omyl.

Div. Žádný omyl. — Minulé zimy vyvedl jsem hloupý kousek; já vyvedu obyčejně dva nebo tři za rok. V celku to není mnoho.

Setník. Zajisté ne.

Div. Ale ten loňský kousek platí za deset jiných! Poslal jsem totiž svoji dceru na masopust do města ku své staré sestře, která je náramně krátkozraká a kulhavá.

Setník. Jaký to anděl strážce!

Div. Ale u všech čertů: za šest neděl naučilo se to děvče v městě více, než doma za celých šestnácte let.

Setník. V *prvních šestnácti letech* jest pro děvčata vždy méně nebezpečí, nežli v následujícím po nich jediném týdnu!

Div. Ta holka se zamilovala do pana Broučka, dopisovala si s ním tajně, až konečně s ním uprchla.

Setník. S ním? Odkud pak víte, že právě s ním?

Div. S kým jiným by byla mohla uprchnouti? Nalezl jsem dnes v jejím psacím stolku milostná psaníčka od pana Broučka! Ten ať se těší!

Setník. Což ale, uprchla-li slečna ze zoufalství?

Div. (rychle). Ze zoufalství? Pane, vy se musíte se mnou také střílet! Proč pak by moje dítě opustilo otcovský dům ze zoufalství? což jsem snad tyran?

Setník. Praví se, že chcete slečnu zasnoubiti s panem z Bezinkova.

Div. Ovšem. Znáte snad toho pána?

Setník. Trochu.

Div. Chlapík jako buk!

Setník. Jako — *vyhnilý* buk!

Div. Ah, vy narážíte na jeho podagra, na pakostnici, na suché loupání —

Setník. A tak dále. Ten nemocný pán opravdu potřebuje *ošetřovatelky.*

Div. Tisíc hromů, pane — moje dcera, to růžové poupě ošetřovatelkou?

Setník. Čím jiným by mu mohla býti?

Div. Pane, slyšel jste někdy o oné zázračné bábě z Veselíčka?

Setník. Ano.

Div. Ona vyléčila již nejméně deset tisíc chorobných. Pan z Bezinkova jel k ní. Mezi tím co zde o něm mluvíme, je dojista již úplně zdráv. Před týdnem jej nesli do Veselíčka v nosítkách, dnes přijede odtamtud ke mně *na koni,* a večer budeme slaviti zasnoubení.

Setník. Přijede-li?

Div. Přijede dojista. Ó já ho znal již před třiceti lety; tenkrát byl výtečný jezdec — vsadil bych svůj krk, že to ještě nezapomněl. Nyní ale musím promluviti s vaším panem bratrem. Nabité pistole mám v kapse.

Setník. Proč ale myslíte, že právě můj bratr —

Div. Což se nejmenuje Karel?

Setník. Ovšem, ale —

Div. (zlostně). Žádné ale! Na psaníčkách, jež mé dceři posýlá, stojí zřejmě Karel Brouček.

Setník. Můj bratr je však ženat.

Div. Tisíc hromů! Tím hůř! — Kterými dveřmi přijdu do jeho pokoje?

Setník (k sobě). Tomu výstupu musím předejíti, ten divoch by hned nalezl spojence v mojí roztomilé paní švagrové.

Div. Mluvte, pane, kudy se k němu dostanu, sice — tisíc hromů!

Setník. Zvolna, pane. Můj bratr není doma.

Div. Pak se zde posadím a počkám, až se vrátí. (Sedne si.)

Setník. On přicházívá teprve o půlnoci domů.

Div. Vše jedno. Počkám do půlnoci!

Setník. Mohli bychom však pro něho poslati.

Div. To by mi bylo milé.

Setník. Uděláme to tedy. Zatím — an je právě poledne —

Div. Poledne! U všech čertů, já mám hlad jako sibiřský vlk!

Setník. Já také. Činím vám návrh: Pojďme spolu ku zlaté kotvě k obědu.

Div. Ale váš bratr?

Setník. Dám jej vyhledati.

Div. Vaše čestné slovo!

Setník. Dávám je. A zapudíte-li několika lahvicemi vína své vrtochy, pak —

Div. Pak si zahrajeme piket — *pistolemi!*

Setník. Rozmyslíte-li se ale?

Div. Já? rozmysliti se — milion hromů, to mne neznáte! Pane, se mnou nelze žertovati! Určete na kabátě svého bratra knoflík který chcete, já ho trefím kulí z pistole na vlas! Nyní pojďme k obědu — a pak — sám bůh všemohoucí budiž mu milostiv. (Odejdou.)

(Opona spadne.)

Jednání druhé.

Tentýž pokoj.

Výstup 1.

Paní *Broučková* sama.

Paní. Při obědě byl můj manžel neobyčejně přívětiv a laskav, ale to je právě neklamným důkazem, že je vinen! Ó, když mají mužové čisté svědomí, jsou obyčejně k ženám drsní; čím více mají hříchů, tím jsou laskavější a povolnější. — On to děvče unesl, není pochyby, a Karla navedl, jak má mluviti. Ale přiznati se nechce. Nuže půjdu na něj s chytrou, abych z něho vyznání vylákala; vždyť jsem žena a jest mi tedy přetvářka hříčkou. Použiju této zbraně; líčenou něžností ho tak omámím, že se všeho dopátrám. Již přichází.

Výstup 2.

Brouček. Paní *Broučková.*

Brouček. Dřímal jsem chvilinku a tak jsem se připravil o půlhodinku, kterou jsem mohl ve tvé společnosti příjemně stráviti. (Políbí jí ruku.)

Paní. Jak jsi něžný, drahý manžele! Avšak já tolik něžnosti nezasluhuji — já — nejsem sama sebou spokojena.

Brouček. Aj, proč pak?

Paní. Ty se ještě tážeš? Mé nesmyslné chování dnešního rána —

Brouček. Již je zase vše v pořádku.

Paní. Bohu díky. Ty a Karel otevřeli jste mi oči a já — já se stydím za to, že —

Brouček. Ó milovaná Žofie, kdybys byla s to potlačit úplně neblahou tu náklonnost k žárlivosti, jak bychom byli šťastnými!

Paní. Máš pravdu, mužíčku; vynasnažím se, abych se opanovala. Chovala jsem se dnes nepříslušně, a ty mi odpouštíš s takovou něžností —

Brouček. Koho milujeme, tomu odpustíme vše.

Paní. Kde pak ale zůstal Karel?

Brouček. Ten ubožák probíhá městem, hledaje Jindřišku.

Paní. A doufáš, že ji nalezne?

Brouček. Doufám, a těšilo by mne to.

Paní (pozorně). Ty doufáš? a těšilo by tě to?

Brouček. Zajisté. Karel by ji rád pojal za manželku; ona je roztomilé děvče.

Paní. Roztomilé děvče? A ty ji znáš?

Brouček. Ovšem. O minulém masopustě jsem ji denně viděl.

Paní. Denně? Jak to?

Brouček. Karel uvedl mne do salonu její tety.

Paní. A kde já byla tenkrát?

Brouček. Což se nepamatuješ? Měla jsi tehdáž kašel.

Paní. Já měla tedy kašel. Proč pak jsi mi ale o ní nevypravoval?

Brouček. Obával jsem se tvé žárlivosti.

Paní. Ah tak! — Ona je tedy hezká?

Brouček. Neobyčejně.

Paní. Duchaplná?

Brouček. Velice. Musíme učiniti vše, abychom Karla s ní spojili.

Paní. Já jsem ochotna ke všemu.

Brouček. Ó díky! To mi dodává odvahy učiniti tobě, drahá ženuško, malý návrh.

Paní. Nuže?

Brouček. Tedy poslyš. Doufám, že Karel v brzku Jindřišku nalezne. Než ale bude mezi jejím otcem a ní mír uzavřen, může to nějaký čas trvati. Což abychom ji na tu dobu —

Paní. Jen dál.

Brouček. Vzali do našeho domu. Ve tvé ochraně byla by dobrá její pověst úplně zabezpečena. Zatím bychom vyjednávali s jejím otcem; ona by žila klidně mezi námi a tak dále a tak dále.

Paní (ve výbuchu hněvu). *A tak dále!* To by bylo krásné a tak dále!

Brouček (uleknuv se). Co pak je ti, drahoušku?

Paní (zlostně). Pane, vaše nestydatost nezná mezí!

Brouček. Co tím myslíš, drahoušku?

Paní. Já mám býti tedy pláštíkem, jímžto chcete před světem zakrývati své milkování?

Brouček. Ó bože, už to zase na ni sedá.

Paní. Nyní jste úplně usvědčen, pane! nyní jste překonán, vy ošemetný podvodníku! Před mýma očima se mi tu chtěl milkovati! Vy jste mne považoval za hloupou husu? Ó panáčku, já jsem bystrozraká, jako sokol! — Teď se vše vysvětlilo. List se týkal *vás*, vy jste unesl Jindřišku, vy jste vrah mé spokojenosti, a pakli je na nebi spravedlnost, pak musí sám bůh zvolati k vám: *proklet* budiž! (Odejde.)

Brouček. Já trnu! — Ta že je sokol? *Krkavec* je to, který mi rve srdce z těla! (Klesne do pohovky a zakryje si rukama obličej.)

Výstup 3.

Jindřiška. Jakub. Brouček.

Jindř. (vstupujíc). Je paní Broučková doma?

Jakub. Ano.

Jindř. Ohlaste mne u své velitelky.

Jakub. Já nesmím, milostpaní mi právě poručila, abych nikoho k ní neuváděl.

Jindř. Ó bože! — A pan Brouček?

Jakub. Zde sedí. (Odejde.)

Jindř. Úzkostí nemohu ani promluviti. — Pane Broučku!

Brouček. Co se děje? (Ulekne se.) Slečno, vy zde?

Jindř. Já —

Brouček (úzkostlivě). V mém domě —

Jindř. Jednání, ku kterémuž jsem se rozhodla, jest ovšem zvláštní, avšak prosím, neodsuzujte mne dříve, pokud —

Brouček. Já vím vše, slečno. Vy jste uprchla z otcovského domu —

Jindř. Vy víte?

Brouček (ohlížeje se bázlivě po dveřích, jež vedou do pokoje jeho paní). Abyste se vyhnula zasnoubení s mužem, jehož nemilujete.

Jindř. Ano — veškery mé prosby, mé slzy, vše bylo marno. Uprchla jsem tedy do města, chtíc uchýliti se ku své tetě, paní Hruškové; ta ale před dvěma dny náhle zemřela. Co jsem si měla počíti? Postavení mé bylo nanejvýš trapné.

Brouček (k sobě). Právě jako nyní postavení moje.

Jindř. Psala jsem svému otci; on mne miluje, a jakmile přejde první jeho hněv, odpustí mi vše. Do té doby, prosím, aby mi vaše paní laskavě popřála útulku a ochrany.

Brouček. V mém domě?

Jindř. Nepatrný koutek mi dostačí. Prosím co nejsnažněji!

Brouček. Slečno, jakkoli bych vám rád pomohl z těchto rozpaků — (rozpačitě) přece lituji, že mi není možno, neboť — neboť — jisté rodinné poměry —

Jindř. Ó bože, co si nyní mám počíti! (Pláče.)

Brouček (k sobě). Ona pláče. Ubohá; já ji přece nemohu zanechati bez pomoci. (K Jindřišce.) Slečno, já vymyslím nějaký prostředek.

Výstup 4.

Paní *Broučková. Předešlí.*

Paní (vejde). Nebesa! Ženština! (Zůstane tiše státi a naslouchá.)

Brouček. Slečno, já vám vyhledám pohodlný úkryt — tichou světničku.

Paní (k sobě). Tak!

Jindř. Které místo však by mohlo býti příhodnějším nežli váš dům?

Paní (k sobě). Toť se ví!

Brouček. Drahá slečno, vy nevíte —

Paní (k sobě). *Drahá* slečno!

Brouček. Rodinné poměry, o nichž jsem se prvé zmínil — — moje paní je totiž velice *žárliva.*

Paní (k sobě). A to právem.

Jindř. Moje chování však, pane Broučku —

Brouček. A kdybyste se, slečno, chovala jako sama svatá panna Barbora, nebylo by to nic platno.

Jindř. Vždyť byste ale mohl své paní říci, že mne Karel —

Brouček. Neuvěří tomu.

Jindř. Ó bože, mé postavení je hrozné!

Brouček. Upokojte se však, slečno, já se o vás postarám. Najmu pro vás v městě malé obydlí, o němž se nikdo nedozví.

Paní (pro sebe). Krásně, krásně!

Brouček. A budu vás zaopatřovati veškerým pohodlím tak dlouho, až —

Paní (vstoupíc mezi ně). Až svou ženu *otrávím,* abych si vás mohl vzíti! Bídníku!

Brouček. Hrome, moje žena!

Jindř. (uleknuvši se). Milostivá paní!

Paní. Milostivou jsem jistě, poněvadž nevolám po žandarmerii.

Brouček. Mírni se, je to slečna Divoká, již miluje Karel.

Paní. Už to zase svádíte na Karla? Ó tím mne neoklamete! Myslíte, že jsem neslyšela, jak

jste prve pravil k této (posměšně) slečince, že jí najmete v městě *malé obydlí* —

Jindř. Ale, milostivá paní —

Paní. Slečno, vaše návštěva v mém domě trvala již příliš dlouho — prosím — (Ukazuje na dvéře.)

Brouček (ve výbuchu hněvu). U všech všudy, teď toho mám dost! Slečna tu zůstane a sice jak dlouho se jí bude líbiti!

Paní. Co to znamená, pane?

Brouček. To znamená, paničko, že jsem *já* pánem v domě!

Výstup 5.

Divoký. Předešlí.

Div. (vstupuje). Ano, je tu opravdu.

Jindř. Můj otec!

Div. Mé dítě! mé dítě! — Pane, ublížil-li jste mému dítěti, tedy vám dům nad hlavou zapálím! — Ty zlé dítě! Ty moje drahé dítě, proč jsi opustilo svého otce? — Ale já věděl, že tě zde naleznu.

Paní. Tu to máme, on to věděl!

Div. Vás ale, pane, krutě potrestám!

Paní. To učiňte.

Brouček. Pane, vy se mýlíte.

Div. Cože? Či myslíte, že jsem nečetl listy, které jste jí psal?

Paní. Jeho listy! Tu to máme!

Jindř. Milý otče, tyto listy —

Div. Mlč!

Brouček. Já je nepsal!

Div. Nestydíte se takto lháti?

Brouček. Já je nepsal, ne, ne, ne! Slyšte pak přece —

Div. Já nechci nic slyšeti, než *rány z bambitek!*

Paní. A já podám žalobu na rozvod.

Div. Toho není potřebí — já vám ho zastřelím!

Paní. A já — já naleznu útěchu v utrejchu. (Odejde.)

Brouček. Nyní ale dovolte, pane, abych vám vysvětlil —

Jindř. Nikoli — já musím otci podati sama vysvětlení. (K Divokému.) Odpuštění, drahý otče. Uprchla jsem poděšena jsouc myšlénkou, že mám býti chotí muže, jehož nemiluji, a odloučena od muže, jejž vřele miluji.

Div. A ty se bez zardění přiznáváš, že *tohoto muže* miluješ?

Jindř. Tohoto muže? Ó nikoli!

Div. U všech hromů, což nejste vy pan Brouček?

Brouček. Jsem.

Div. Karel Brouček?

Brouček. Ano.

Div. Nuže tedy?

Jindř. Ale tohoto pana Broučka já nemiluji!

Div. Kterého tedy miluješ?

Výstup 6.

Karel. Setník. Předešlí.

Jindř. (ukazujíc na Karla). Já miluji tohoto zde.

Karel. Nebesa! Moje Jindřiška. (Běží jí vstříc.)

Div. Zvolna, panáčku! (Zastoupí mu cestu.)

Karel. Kdo jste, pane?

Jindř. Můj otec.

Karel. Otec mé Jindřišky? Ó pak prosím, vážený pane, abyste dovolil, bych vám směl říci, jak vřele vaši dceru miluji.

Div. Kdo pak jste, panáčku?

Brouček. Můj příbuzný Karel Brouček, bohatý a hodný hoch.

Div. Tak. Tím se ovšem věc valně mění. (Ku Broučkovi.) Vám jsem křivdil — nebudeme se tedy střileti. (Ku Karlovi.) Ale my se *budeme střílet!*

Karel. Proč?

Div. Vy jste unesl mou dceru.

Jindř. Drahý otče, ty se mýlíš; přísahám ti, že Karel o mém útěku vůbec ani slova nevěděl.

Div. (k sobě). Ona přísahá — to jistě mluví pravdu. (Nahlas.) Nuže, pak jsi ty samojediná trestuhodna. (Ke Karlovi.) My se také střílet nebudeme.

Setník. Ale řekneme raději: Děti, když se milujete, buďte svými.

Div. To neřekneme. Vaše rodina, pánové, je sice vší úcty hodna, tento mladý človíček může býti také dosti pořádný — a kdybych byl o něm věděl dříve — nyní je ovšem pozdě. Já již ruku své dcery slíbil. Ženich může každou chvíli přijeti.

Setník (posměšně). Od báby z Veselíčka.

Karel. Nejprve však musí mne zastřeliti.

Div. To se může státi.

Jindř. A mne zavříti.

Div. To se také může státi.

Setník. Neobávejte se ničeho, slečno. Pan z Bezinkova obdrží vaši ruku jen tenkráte, když se vrátí z Veselíčka domů úplně *zdráv.*

Div. Ano, tu podmínku jsem učinil.

Jakub (vstoupiv). Právě přijel jízdní sluha, který si přeje mluviti s panem Divokým.

Div. Oč se vsadíme, že přijel ženich mé dcery? Můj kůň jej očekával na poslední poštovní stanici; jestli mně ho jenom neschvátil! (K Jakubovi.) Nechť vejde.

Jakub (otevře dvéře, pak sám odejde).

Výstup 7.

Kašpar vejde. *Předešlí*.

Div. Nuže, Kašpare, je tvůj pán zdráv?

Kašpar. Dnes už ho nic nebolí.

Div. (k setnikovi). Nuže, neřekl jsem to?

Setník. Toť by v tom byl věru sám ďábel!

Div. Vypravuj přece, jak se vše sběhlo.

Kašpar. Do Veselíčka to šlo hrozně zdlouha.

Div. Ovšem, v nosítkách. A dlouho-li jste se tam zdrželi?

Kašpar. Ani o hodinu déle než tři dny. Již prvního dne bylo mému pánovi mnohem volněji.

Div. Výborně.

Kašpar. Bába mu zaříkávala podagra, pakostnici a loupání.

Div. A on odhodil ihned obě berly?

Kašpar. Ano, a dal se ode dvou zjednaných dělníků pod paží voditi.

Div. A druhého dne?

Kašpar. Zaříkávala bába neduhy zase.

Div. A tvůj pán se už ani nedal vodit?

Kašpar. Nedal, on si lehl.

Div. A třetího dne?

Kašpar. Byl nebožtíkem.

Setník, *Karel*, *Brouček* (se smějou).

Jindř. Málem bych byla řekla: zaplať pánbůh!

Div. Ale je to úplně jisté, že zemřel?

Kašpar. Úplně; jinak by to bylo náramné neštěstí, kdyby byl ještě živ.

Div. Proč?

Kašpar. Poněvadž bychom jej byli pohřbili za živa.

Div. On už je tedy také pohřben?

Kašpar. Šest a půl stopy hluboko.

Div. Nuže, dejž mu bůh lehké odpočinutí!

Jindř. Amen!

Setník. Nyní ale vidíte, pane Divoký, že se sám pánbůh do toho vložil, aby tyto dva udělal šťastnými.

Jindř. Odpuštění!

Karel (prosebně). Já bych nemusil jeti dříve k bábě do Veselíčka.

Div. (po malém rozmýšlení ku Karlovi). Chtěl byste si zakoupiti statek v mém sousedství?

Karel. Ó s radostí!

Div. Milujete lov?

Karel. Náruživě.

Div. Hrajete piket?

Karel. Výtečně.

Div. Tedy si ji vezměte.

Brouček. Zaplať panbůh; nyní přijde aspoň moje paní k rozumu.

Setník. Aj, pane bratře, což dosud bije hrom?

Brouček. Kdybys byl přišel o půl hodiny dříve, jistě by tě byl také některý zasáhl. Avšak já jí dám u této příležitosti rázné naučení. — Ctěná společnosti, zůstaneme dnes pěkně zde pohromadě. Karle, uveď zatím panstvo do jídelny. V rozhodné chvíli zaklepám, a pak vejdeš sem se slečnou Jindřiškou ruku v ruce.

Karel. S největší radostí!

Div. Na ten žert se věru sám těším.

(Divoký, Jindřiška, Karel a Kašpar odejdou.)

Výstup 8.

Brouček. Setník. Potom *Jakub.*

Setník. Bratře, povolíš-li tentokrát, pak jsi navždy ztracen.

Brouček. Nepovolím. Ale co mám učinit?

Setník. Dej ji zavolati a promluv s ní rázně.

Brouček. Neměl bych spíše sám jíti k ní?

Setník. Ani pomyšlení! Tys uražen, křivě obviňován — ona musí přijíti k tobě a napraviti svou chybu.

Brouček. Dobře. — He, Jakube!

Jakub (vejde).

Brouček. Že prosím milostpaní, aby sem na chvilku přišla.

Setník. Co, že *prosíš?* — Řekneš, Jakube, že milostpán *poroučí.*

Jakub. K službám. (Odejde.)

Brouček. Bratře, není mé chování trochu hrdé?

Setník (směje se). Skála, železo, ocel — vše už zase měkne!

Brouček. Nuže dobře — vytrvám.

Jakub (vejde). Milostpaní nemůže přijíti, je prý nemocna.

Brouček (starostlivě). Slyšíš, bratře — ona je nemocna. Musím k ní.

Setník. Ani z místa! (Uvnitř zvonění.)

Brouček. Ona zvoní.

Setník. Nech ji zvonit.

Brouček. Mám zavolati komornou?

Setník. Nikoli. (Zvonění.)

Brouček. Zvoní opět. Bože, je-li na smrt nemocna!

Setník. Ani pomyšlení. Avšak — slyšíš, otvírá dvéře; jde sem. Pozor, nepřítel se blíží. Do zbraně! — Jakube, odejdi.

Jakub (odejde).

Setník. Nuže tedy — vítězství anebo smrt!

Brouček (vzmuživ se). Ano, vítězství anebo smrt!

Výstup 9.

Paní *Broučková. Předešlí.*

Paní. Pane manžele, kdybyste měl jenom trochu lidského citu v srdci, byl byste zajisté pospíšil mírnit mé bolesti. Ale vy mne více nemilujete, ano přejete si, abych bídně zhynula.

Brouček. Ani pomyšlení. Naopak, já si přeju, abyste při dnešní hostině zaujala své místo co domácí paní.

Paní (jizlivě). Anebo dokonce abych té vaší krásné slečince při jídle předkládala nejvybranější pamlsky?

Brouček. Ano, to si přeju.

Setník (tiše). Výborně! Jen dál!

Paní. Pane, jakým tónem ke mně mluvíte? Donucujete mne, abych opustila váš dům.

Setník (tiše). Řekni jí, aby si jen šla.

Brouček (s líčenou chladností). Dle vaší libosti, paničko — dle vaší libosti.

Paní. Tak! Věřím, že byste si přál, abych odešla, mohl byste pak dělati co by se vám líbilo. Ale já nepůjdu!

Brouček. Nuže tedy nechoďte.

Paní. Já jsem tu paní a chci v domě vládnouti.

Brouček. Nejprve musíte umět vládnouti *sama sebou.* Pokud nebude v hlavě vaší rozum stálým obyvatelem, potud budu v domě vládnouti *já!* (Ku setníkovi.) Bylo to dobře?

Setník. Výborně!

Paní. Spím či bdím? Vy se opovažujete —

Brouček. Ano, poněvadž mi trpělivost došla. Snášel jsem dosud vaše vrtochy *téměř* mlčky, doufaje, že moje laskavost vás přivede k rozumu; ale vše bylo marno. A proto jsem se rozhodnul, že si zjednám klid v domě *rázností.*

Paní. Pane, tento ukrutnický tón —

Brouček (rázně). Ano, paní, vaše *komedie* jsou u konce — dnes bylo poslední představení!

Paní. Jaká to urážka! Ó, já omdlévám!

Brouček (k setníkovi). Ó bože, ona omdlévá!

Setník (klidně). Nesedej na vějičku; je to mdloba *na zakázku.*

Paní (klesne do pohovky; mdlým hlasem). Nepozorujete, pane, že umírám?

Brouček (klidně). Ne.

Paní (rozzlobena prudce vstane). Vy ukrutníku!

Brouček. Aj paničko, ty mdloby rychle přešly.

Paní. Úsměšky, ještě úsměšky! Ó! (Pláče.) Já se pomstím!

Brouček (zpívá). Tralalala!

Paní. Mne musí chránit zákon.

Brouček (zpívá). Tralalala!

Paní (plačíc). Posměch, zahanbení — ó — mé síly jsou vyčerpány!

Brouček (k setníkovi). Mám již přestat?

Setník. Ano; dostala dost. A nyní hlavní effekt. (Volá do jídelny.) Dítky, vstupte!

*

Výstup 10.

Divoký. Karel a *Jindřiška* vedou se a postaví se před paní Broučkovou. *Předešlí.*

Setník. Nuže, paničko, neuznáte-li v tomto okamžiku své viny —

Paní (žasnouc). Co to znamená?

Setník. To znamená, že jsou tito dva zasnoubeni.

Div. Ano, milostpaní. My oba jsme se mýlili — váš manžel je úplně nevinen.

Paní. Nevinen? bylo by to možno? A já — já myslila — ó, prosím — odpusť, odpusť! Lit[illegible] své přenáhlenosti a slibuji polepšení!

Brouček (objímá ji). Bohu díky!

(Opona spadne.)

